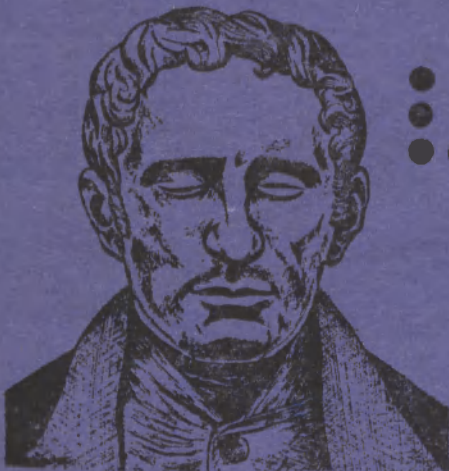

VAKOK VILÁGA

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ A
A MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS A VAKOK
ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

XLVII. évfolyam
1986 * 3. szám

Heuschel. 1986.

LAK ISTVÁN

Elnökségi ülés

Szövetségünk központi elnöksége 1986. január 30-án ülést tartott. A tanácskozáson jelen volt az elnökség minden tagja és póttagja, valamint Pálffy Lászlóné párttitkár.

Dr. Jáksó László elnök megnyitója után ismertette a napirendi pontokat. Ezek közül elsőnek a VGYOSZ központi elnökségének 1986. évi munkatervét tárgyalta meg a testület. E téma előadója dr. Bódi István főtitkár volt. Az elnökség ez évi munkatervében 40 napirendi pont szerepel. A testület tagjai írásban előre megkapták a tervezetet, amely negyedévi bontásban sorakoztatta fel a pontokat. Igen sok lényeges dolgot érintenek e pontok, amelyekkel az elnökség az idén foglalkozik. Így tárgyalja a testület többek között a szövetség költségvetési, gazdálkodási tervezetét. Foglalkozik a központi elnökség a szövetségben folyó politikai, kulturális és sporttevékenységgel. Megtárgyalja a testület a különböző bizottságok (rehabilitációs, segédeszköz, oktatási, ellenőrző, munkáltatói, üdültetési, Louis Braille-emlékérem) jelentését.

Négy megyei szervezet (Nógrád, Komárom, Bács-Kiskun, Szabolcs-Szatmár) vezetőségének tájékoztatóját tárgyalja meg a testület.

Foglalkozik az elnökség a

vakvezető kutyával közlekedők gondjaival és a kutyaképző iskola helyzetével. A külföldi tanulmányutakról a delegációk vezetői beszámolnak a testületnek. Az elnökség megtárgyalja az ez év május 18—20. közötti boglárlelleli területi munkaértekezlet, az 1986. évi megyei taggyűlések és a küldöttközgyűlés előkészítését. Természetesen foglalkozik az elnökség a szövetség szervezeti, működési szabályzatának kidolgozásával, a könyvtárak, a nyomda és a stúdió helyzetével.

Az elnökség az ez évi munkatervet némi módosításokkal, kiegészítésekkel jóváhagyta.

A második napirendi pontban a küldöttközgyűlés által választott rehabilitációs bizottság jelentése szerepelt, amelynek előadója dr. Jáksó László, a bizottság vezetője volt. A rehabilitációs bizottság az elmúlt évben három alkalommal tartott ülést. A testület munkaterv szerint dolgozik. A terv legfontosabb pontjai között a következők szerepelnek: meg kell vizsgálni a szövetség hivatali apparátusának rehabilitációs tevékenységét. Az oktatási bizottsággal együtt vizsgálni kell a vak és gyengénlátó értelmiségiek helyzetét. A vakok ipari foglalkoztatása területén meglévő problémákat is különös gonddal kell megoldania a bizottságnak. Arra kell töreked-

ni, hogy a rehabilitációs munkát végző intézmények között szorosabb együttműködés jöjjön létre. A rehabilitációs tevékenységgel párhuzamosan legyen a segédeszközök beszerzése, alkalmazása. A hivatali munka átszervezése után a rehabilitáció és a segédeszköz ügye egy helyre kerüljön.

A beszámoló után először a bizottság tagjai, majd a testületből is többen hozzászóltak. Széleskörű vita után az elnökség a beszámolót elfogadta.

Harmadik napirendi pontként az elnökség az 1985. negyedik negyedévi határozatainak vizsgálatával, azok végrehajtásával foglalkozott.

Ezután bejelentések következtek. Ezek során hangzott el többek között az a jelentés, mely az NDK vakügyi delegációjának múlt évi magyarországi látogatásával foglalkozott.

Ez alkalommal is igen hasznos tapasztalatcsere, fontos megbeszélés-sorozat folyt le a két szövetség képviselői között. Az NDK küldöttség látogatásáról egy részletes tájékoztató jelent meg lapunk 1985. decemberi és 1986. januári számában.

Nyúl Győző, a szakmai csoport főelőadója, az NSZK üdültetésben részt vett csoport vezetője, tájékoztatta a testületet az 1985. október 3—31. közötti üdülésről. Erről az eseményről részletes leírást találunk kedves olvasóink lapunk februári és márciusi számában. Üdülés Waldeckben címmel.

Megyei szervezeteink életéből

LÁTÁSSÉRÜLT GYERMEKEK SZÜLEINEK ÉRTEKEZLETE KAPOSVÁROTT

Megyei szervezetünk vezetősége 1985. december 3-án már második alkalommal tartott értekezletet a látássérült gyermekek szülei részére. Az esemény a kaposvári Sportfelügyelőség egyik helyiségében zajlott le, amelyen vezetőséget választott a gyermekek szüleinek munkaközössége.

A tanácskozást e sorok írója, a megyei szervezet elnöke nyitotta meg. Bevezetőjében beszélt az értekezlet jelentőségéről. Elmondta hogy a megyében mintegy 30 vak és gyengénlátó gyermek él. A szervezet vezetősége igen fontos feladatnak tartja az együttműködést a szülőkkel. A következőkben egy tájékoztató előadás hangzott el a gyermekek neveléséről, beiskolázásról, amelyet Forró József, a megyei szervezet titkára tartott. A tájékoztató után sok kérdést tettek fel a szülők, többek között az otthoni neveléssel és az iskolai problémákkal kapcsolatban.

Ezután megválasztották a szülői munkaközösség vezetőségét, amelynek elnöke Bognár Ferencné pedagógus lett. Az új vezetőség azon lesz, hogy mindent megtegyen a látássérült gyermekek nevelése érdekében.

Az értekezlet fontosságát bizonyítja az, hogy a résztvevők

sok tapasztalatot, élményt mondtak el egymásnak.

Csik Lajos

ÜNNEPSÉG EGERBEN

Szövetségünk Heves megyei szervezete 1985. december 13-án ünnepelte fennállásának huszadik évfordulóját. Ebből az alkalomból a szervezet vezetősége kibővített elnökségi ülést tartott.

A vendégek között foglalt helyet dr. Bódi István főtitkár. Nyúl Győző, szövetségünk szakmai csoportjának főelőadója, megyei szervezetünk instruktora; továbbá Ciffra József, a megyei tanács vb. egészségügyi osztályának szociálpolitikai vezetője.

Hanuszka József, megyei szervezetünk titkára köszöntötte a megjelenteket. Majd dr. Bódi István mondott ünnepi beszédet, amelyben áttekintette a szervezet kétévtizedes múltját. Szólt az eredményekről sikerekről, de nem hallgatta el a gondokat, problémákat sem. Ezután a vezetőség a jó munkát végző területi megbízottak tevékenységét értékelte, majd megjutalmazta őket.

Ezt követően Nyúl Győző mondott rövid üdvözlő beszédet.

Végezetül az elnökség megvendégelte a résztvevőket, akiket szervezetünk kíségyüttesének muzsikája szórakoztatott.

Szakony István

HÍREK SZOLNOK MEGYÉBŐL

Társadalmi munkások találkozója

A vakok és gyengénlátók Szolnok megyei szervezetének aktivistái 1985. november 30-án ünnepséget tartottak Szolnokon a Nemzeti Étterem belső helyiségében.

E sorok írója, a megyei szervezet elnöke mondott beszédet. Értékelte a szervezet egész évi munkáját. A beszéd után műsor következett. Először a Szajoli Pávakör szívet melengető muzsikáját hallgatta a közönség, majd Papp Jánosné saját versének szép előadásával aratott nagy sikert. Ért Istvánné is bőven kapott tapsot.

Lantosné Molnár Gabriella tanárnő mély átéléssel előadott versekkel örvendeztette meg a résztvevőket.

Végezetül a megyei szervezet vezetősége a társadalmi munkásokat vacsorán látta vendégül, majd zene és tánc következett.

★

Ünnepi összejövétel, pótszilveszter

A megyei szervezet vezetősége 1986. évi első rendezvényét január 11-én tartotta Szolnokon, a Nemzeti Étteremben.

E tudósítás írója nyitotta meg az ünnepséget, üdvözölte a megjelenteket, majd rövid beszédet mondott. A beszéd után műsor következett, amely-

nek nyitányaként a Szajoli Pávakör néhány tagja dalokat adott elő Papp Jánosné vezetésével. Az együttes sikeréhez a dalok közben elhangzó verssekkel Nagy Jánosné is hozzájárult. Szép sikert aratott versmondásával Mizsei Margit is. Ér Istvánné dalainak tapsvihar volt a jutalma. Szűcs Lászlóné és Ferenczi Istvánné is sok tapsot kapott az előadott dalokért. Ferenczi István, Kása József és Nagy János muzsikálása általános tetszést aratott. Szilveszteri hangulatot idézett fel Lantosné Molnár Gabriella saját humoros írásának felolvasásával.

A műsor után vacsora, zene és tánc következett. A rendezvény sikeréhez nagymértékben hozzájárult Németh Lászlóné, ezért köszönet illeti.

Fórizs László

HÍREK KARCAGRÓL

A látás- és hallássérültek szervezete Karcagon töretlenül végzi munkáját. Havonta megtartják elsősorban TIT-előadásait, melyeket rendszerint valamilyen műsor követ. A rendezvények mindig nagy látogatottságnak örvendenek. A kirándulásoknak is minden alkalommal sikere van. Levelükben többek között az alábbiakat olvastuk: Szept. 18-án Aggtelekre Mezőkövesden, Miskolcon és Kazincbarcikán át jutottunk el. A megnevezett városokban séta során ismerkedtünk a nevezetességekkel, látnivalókkal. Miskolcon felkerestük szövetségünk Borsod megyei szervezetét is, ahol hosszabb időt töltöttünk. Onnan

az impozáns, háromhajós avasi templomba mentünk, amely Miskolc egyik nevezetessége. Orgonamuzsikát is hallgattunk e szép templomban.

A végig gyönyörű útra az aggteleki barlangban látottak tették fel a koronát.

*

SZEGHALMI KIRÁNDULÁS

1985. november 16-án a szeghalmi körzeti csoport meghívásának tettünk eleget. Az átlomáson várt bennünket a mikrobusz, amellyel körüljártuk a települést. A városnézés után a Pákász vendéglőben volt a találkozó. A szívélyes fogadtatás és üdvözlés után egy iskola csoport adott szép műsort. Ezt Végh Mihály körösladányi tanár előadása követte. A Sárrelet, a pusztaságot jól ismerő pedagógus kiváló leírást adott a tájegységről. Ezt a remek ismeretterjesztő előadást nagy örömmel hallgatták a jelenlevők. Ezután a két karcagi dalos, Szűcs Lászlóné és Ferenczi Istvánné műsorszámakkal fergeteges sikert aratott. A szép dalok után Vantara András, a vakok és gyengénlátók Békés megyei szervezetének titkára mondott beszédet. Majd e sorok írója, megyei szervezetünk elnöke köszöntötte a békésiek kedves vendégszeretetét. Hangsúlyozta, hogy a kapcsolatokat továbbra is ápolni kell, a két szomszéd megye szervezete között. Ebéd után még sokáig vidám nótázással töltöttük az időt. Jó kedvvel és sok élménnyel gazdagodva szálltunk le Karcagon a motorvonatról.

KÉT RENDEZVÉNY KARCAGON

Az 1985. december 13-i összejövetelünkön először dr. Tóth István jogász előadását hallgattuk meg, majd a városi könyvesbolt egyik dolgozója Kosztolányi idézetekkel gyönyörködtetett bennünket. Ezt követően Szűcs Lászlóné és testvére, Ferenczi Istvánné dalokat énekelt.

December 21-én a Déryné Művelődési Központ vendégei voltunk a nyugdíjas pedagógusokkal együtt. Az est főműsorának előadója Havasi Viktor zeneszerző, énekes volt, aki szerzeményeit saját zongorakíséretével adta elő. Nagy élményt jelentett kedves művészvendégünk kiváló előadása, amelyet nagy tapssal jutalmaztunk. Majd Szűcsné énekszámaival Havasi Viktor kísérte zongorán. Ezután még Szűcsné Ferenczinével énekelt néhány dalt.

Műsor után e tudósítás írója mondott beszédet, köszönetét fejezte ki a művelődési központ igazgatójának és dolgozóinak a sikeres rendezvényért.

Fórizs László

SZERETETCSOMAG

A korábbi évekhez hasonlóan, ismét hónapokkal az esemény előtt, kezdte szervezni a vakok és gyengénlátók Csongrád megyei szervezete makói körzeti csoportjának vezetősége a tagtársak részére a „vakok karácsonya” ünnepséget.

November vége felé, a rendszeres összejövetelek soronkövetkező eseményére „betévedt”

egyik sorstársunk helyiségünkbe, aki csak akkor jön a szövetségbe, ha valamit osztanak.

Majdhogynem ajtóstól berontva az egyik vezetőségi taghoz, így szólt: — Lesz Mikulásra valami csomagféle? Vacsorát nem rendeznek? — Mire a vezetőségi tag kezdte megmagyarázni, hogy körzeti csoportnak ilyesmire nincs pénze, de nem is szokott ilyesféle dolgot rendezni.

— A hallássérülteknél meg a mozgássérülteknél csinálnak. Maguk miért nem csinálnak? — firtatta tovább a sorstárs. Majd sietve hozzátette, — karácsonykor lesz csomag?

— A hallás- és mozgássérülteknél összeadják a tagok a rendezvényre a pénzt! Nem a tanácstól kapják. De nálunk erre két-három személy kivételével nem tartanak igényt — világosította fel a sorstársat a vezetőségi tag. Majd így folytatta: — Ha a tanácstól kapunk rá pénzt, akkor lesz szeretetsomag. Ha nem kapunk, akkor csak szerény keretek közt műsor lesz, és a sorstársakat megvendégeljük. Ehhez felhasználjuk azt a pénzt, amelyet a körzeti csoport a néprajzi pályázatra benyújtott közös munkája eredményeként kapott.

Erre fel a sorstárs, mintha ott sem lett volna, kerekelt oldott.

A körzeti csoport a karácsonyi ünnepség előtt egy héttel négyezer forintot kapott a tanácstól az ünnepség megrendezésére. A vezetőség összegdugta a fejét, és megbeszélte, hogy mit vásároljon a nem várt pénzen. Elhatároztuk, hogy

azoknak adunk karácsonyi csomagot akik eljárnak a rendezvényekre, ünnepségekre. Azoknak az idős és beteg tagtársaknak, akik nem tudnak bejárni hozzánk, személyesen visszük el az ajándékot. A vezetőséggel számbavettük, hogy mennyi csomagot kell elkészíteni. Ezen felül csináltunk még néhány csomagot is.

Minden összejövetelünkön propagáljuk a rendezvényeket, ünnepségeket, hogy minél többen jöjjenek szervezetünkbe. Karácsonyi ünnepségünk nagyon jól sikerült, elég szép számban összejöttünk. Természetesen az anyagiak után érdeklődő sorstárs nem jött el. Az ünnepség utáni összejövetelünkön viszont megjelent és kérdőre vonta az egyik vezetőségi tagot, hogy ő miért nem kapott csomagot. Hol van az ő csomagja — kérdezte. Természetesen a válasz az volt, hogy miért nem jött el az ünnepségre. Vagy ha nem jött el, miért nem küldte el az egyik hozzátartozóját. Erre ő ismét szó nélkül elment, pedig még volt két megmaradt csomag is.

Ezt követően egy igen idős sorstársunk leánya jött édesanyja tagsági díját befizetni. Megkérdeztük tőle, hogy miért nem jött el idős édesanyja karácsonyi csomagjáért? — Restelltem volna, hogy a megjelentek közül valakinek azért nem kerül csomag, mert én elvittem egyet az anyámnak. Így hát el sem jöttem — rebegte e szavakkal. A tagdíj rendezése után egy csomag is előkerült. A vezető jó egészséget kívánt beteg, idős sorstársunknak, átadta leányának a kis

szeretetsomagot. Igazán nem tudom, hogyan köszönjem meg a figyelmességüket. Azt, hogy az én otthon maradt beteg édesanyámra is gondoltak — mondta elcsukló hangon, a szemében egy könnycsepp csillant meg.

Így szól a történet a szeretetsomagról, amelyet volt aki követelt, de akadt olyan is, ki nem is várta.

Szabó István

TALÁLKOZÓ SZÉKESFEHÉRVÁROTT

Hangulatos, kedves tudósítást kaptunk Antal József székesfehérvári sorstársunktól, amelyben egy kellemesen eltöltött délutáni programról számolt be.

A vakok és gyengénlátók Fekyer megyei szervezetének elnöksége 1985. december 14-én teadélután rendezett az idős sorstársak részére. A rendezvényen 30 meghívott személy vett részt. A nyolc tagú Gyertyaláng Együttes gitárkíséretes énekszámokkal és versekkel szórakoztatta a megjelenteket. A találkozó igen jól sikerült késő estig tartott a baráti beszélgetés, szórakozás. Szép és nemes cselekedet volt a szereplőktől, hogy saját kocsijaikon vitték a sorstársakat a szervezet helyiségébe, majd a találkozó után otthonaikba.

A tagtársakat finom teával, süteményekkel vendégelték meg, majd mindenki ajándécsomagot kapott. A rendezők figyelme arra is kiterjedt, hogy cukor- és egyéb betegségekben szenvedők diétás süteményt és teát kapjanak.

Köszönet illeti mindazokat, akik e sikeres rendezvény érdekében bármit is tettek.

*

Némi késéssel kaptuk meg Antal József tagtársunk másik írását arról a rendezvényről, melyet a székesfehérvári IV. Vöröskereszt alapszervezete rendszeresen évenként tart meg az idős emberek számára. Szövetségünk Fejér megyei szervezetét Pintér Katalin és Antal József képviselte a december 7.-i összejövetelen.

Megnyitó beszédet Harza Ferencné titkár tartott, majd Perlaki József, a Hazafias Népfront 11. körzetének elnöke kö-

szöntötte a megjelenteket. A nagyon jól sikerült est közönségét úttörő pajtások vidám műsora szórakoztatta, a talpalávalót a sárszentmihályi ÁFÉSZ citerazenekara szolgáltatta. A késő estig tartó találkozón sok finomsággal vendégelték meg a résztvevőket; az otthon maradt betegeket sem felejtették el, mert a József Attila Gimnázium diákjai ajándécsomagokat vittek azoknak, akik egészségi állapotuk miatt nem jöhettek el.

Az est során a titkárnő okleveleket és pénzjutalmakat adott át azoknak az aktívoknak, akik nem kímélve időt és fáradságot, önzetlenül dolgoznak az idős emberkért.

Ekkor töltötte be 100. életévét egyik kedves lakótársunk, özv. Kozma Andrásné Pócsi Erzsébet érkezett el ehhez a nevezetes naphoz. Őt ünnepeltük őszinte szeretettel és tisztelettel hosszú életének alkonyán, melyet aránylag jó fizikai erőben ért meg. Kedélye még ma is vidám, néha még dalolgat is a többi lakónak. Ezt tette a számára rendezett ünnepségen is a virággal díszített asztal mellett, melyen óriási csokoládétorta pompázott száz szál égő gyertyával a tetején.

Erzsike néni meghatottan üldögélt az öt ünneplők körében: tíz családtagja jelent meg, mivel leánya már nem él, így az unokák, dédunokák jöttek el, meg a volt veje a második feleségével, és mindannyian nagy szeretettel vették körül. Elsőnek intézetünk igazgatója, Tamáskó Sándor köszöntötte a lakótársak, a dolgozók, valamint a vezetőség nevében, további jó egészséget és boldogságot kívánva az ünneplőknek.

Ezután a Hazafias Népfront és a Vöröskereszt küldöttei virággal és kedves szavakkal köszöntötték Erzsike nénit. Végezetül a csapókerti Általános Iskola kisdobosainak csapata és az Agrártudományi Egyetem hallgatóinak citerazenekara adott vidám műsort. Meglepetés volt az, hogy az ünneplőt dédunokája, a tizenkétéves Kosztin Péter is táncolt a citerazenekar kíséretével.

Végezetül az ünneplőt elfújta a torta gyertyáit. Azután a jelenlevők jóízűen elfogyasztották a finom édességet.

Isten éltesse Erzsike nénit sokáig!

SZONDA KLÁRA

A 100. születésnap

(Hírek a debreceni intézetből)

Az ember életében van néhány olyan ünnepélyes alkalom, melyre aztán később szívesen, vagy kevésbé szívesen emlékszik vissza. Ilyen például a születés, az első szerelem, az eljegyzés, az esküvő, az első kereset felvétele stb.

Általában tehát mindig az első pillanat a legérdekesebb az életben. Igaz, a saját születésére, tehát élete valóban első és legnagyobb pillanatára senki nem emlékszik, annak ellenére, hogy akkor ő a főszereplő... Ezt a pillanatot, a megérkezés nagy eseményét csak a szülők, a rokonok ünneplik a kis újonnan jött helyett, mert őneki még sejtelleme sincs arról, milyen ünne-

pélyes pillanat is megérkezni egy teljesen ismeretlen világba, ahol annyi, de annyi jóban, rosszban lesz majd része élete folyamán.

A továbbiakban aztán a születésnapok már csak egyszerű, bensőséges családi ünneppé válnak, (néha még el is felejtődnek) egészen addig, amíg egyszer csak el nem érkezik a bűvös kerek szám, a századik esztendő.

Bizony ezt ma még elég kevesen érik meg, annak ellenére, hogy manapság az emberi életkor elég hosszú lett.

Novembr 19-én a mi intézetünkben is megtörtént az első ilyen ritka születésnap megtartása.

„...A vakok sem világtalanok”

Az egész dolog azzal kezdődött, hogy megkérdeztem a telefonban: — Szabadságon volt? Olyan régen nem hallottam a hangját.

Erre ő elmondta, hogy az NDK-ban járt, a vakok szövetsége által szervezett csereüdvözlésben vett részt.

— És milyen volt hogy érezte magát?

— Ha érdeklő, majd elmesélem, — mondta akkor Rózsa Dezső, a megyei KISZ-bizottság telefonközpontjának kezelője.

Megbeszéltük, hogy megkeresem, addig is sokat gondoltam arra, hogyan és miről fogunk majd beszélgetni, nem lesznek-e tapintatlanok a kérdéseim, ha erről az utazásról érdeklődöm, hiszen tudom, hogy gyengén lát, s hogy egy ilyen külföldi utazásban mégis a látvány az, ami a legtöbbet számít.

Aztán ez a beszélgetés egészen másként alakult, mint ahogy elképzeltem.

— A vakokról vagy gyengénlátókról mindig valamiféle érzelemre ható sajnálkozással írnak az újságírók — kezdi a beszélgetést, mintegy figyelmeztetésnek szánva, nehogy „hasznos vizekre evezzek én is”. Aztán azzal folytatja, hogy: — Pedig nem kéne ez a szánakozás.

— Nyilván kell a látó társadalom segítsége, de meggyőződésem — mondja határozottan —, a vak vagy a gyengénlátó ember önmagán segíthet leginkább. Nekünk is vannak problémáink, de nem vagyunk elvesztett emberek.

Aztán mégis ezekről a gon-

dokról, problémákról folytatjuk a beszélgetést. Véleménye szerint ez kettős jellegű.

— Kevés az olyan munka, amelyet egy vak vagy gyengénlátó el tudna végezni. A meglévő munkahelyek például: kefekötés, seprűkészítés, kárpi-tosság vagy telefonközpont-kezelés nagyon szűkös lehetőségek, lényegesen többre is képesek lennének. Például az új-fajta telefonközpontot sem tudjuk már kezelni. Azt hiszem, megoldás lenne, ha a gyárak megpróbálnának olyan segéd-eszközöket készíteni, amellyel a vakok is tudnak dolgozni. Ehhez természetesen másféle munkaszervezés is kellene, de azt hiszem, a termelésbe ugyanúgy, vagy talán még jobban be tudnánk kapcsolódni mint a látók. Az NDK-ban már van arra példaa hogy bekapcsolódtak a számítógépes programozásba, vagy nagyon jól megállják a helyüket, mint gyors- és gép-írók.

Rózsa Dezső szürkehályoggal született. Megoperálták. Budapesten a Vakok Általános Iskolájában tanult, majd kárpi-tos szakmát szerzett Debrecenben, a Bútorgyárban. Ott lett KISZ-tag. 1972-től párttag, majd KISZ-titkár. 1979-ben végezte el a Marxizmus—Leninizmus Esti Egyetem filozófia szakosítóját. Megnősült, felesége gyógypedagógus a gyengénlátók iskolájában.

— Ha az élet nem akart valamit tőlem, én mindig akartam tőle valamit — mondja mosolyogva. — A lehetőségeket, amelyek adóttak voltak, min-

dig ki akartam használni. Egy bizonyos fajta nosztalgia még mindig él bennem a kalapács után. A brigádnak a tagjai — amelyikben dolgoztam — vak és gyengénlátó fiatalok voltak. Munkánk nagy elismerése volt, amikor elnyertük a vállalat kiváló ifjúsági brigádja címet.

A telefonközpont aprócska szoba az alagsorban. Ez Rózsa Dezső birodalma, itt mondja el naponta százszor: Csokolom, jó napot kívánok, kapcsoltam. Vagy maradtam. keresem. Emellett kezeli a városi KISZ-bizottság hangtárát. Ez az én társadalmi munkám — mondta, bizonyításképpen megmutatta a különböző ifjúságpolitikai témakörökben magnószalagra rögzített előadásokat. Amikor sokdioptriás szemüvegével föléhajolt a kazettának, mintha megérezte volna gondolatomat, már mondta is:

— Nos, szögezzük le, én látok, de ez épp csak annyira jó, hogy közlekedni tudok. A filozófia szakot úgy végeztem el, hogy felolvasták nekem magnetofonra a tananyagot. Higgye el, ez a fajta törődés és nem a sajnálkozás kell a vak embernek. És mindenképpen az a tudat, hogy a látók egyenlő partnerként elfogadják. Amikor ide jöttem dolgozni, éreztem, hogy nem merik előttem kimondani a szót: vak. Aztán ez is megtörtént. Oké, gondoltam, kimondták, most már befogadtak. Nem kell félni a fehér bottól. A munkája, s az embersége alapján kell mindenkit megítélni. De most már sokat beszéltem. Kérdezzen.

— Milyen tapasztalatokkal tért haza az NDK-ból?

— A „vakügy”, mint társadalmi ügy, kétségtelen fejlettebb szinten van, mint nálunk. A vakok számára több munkahelyet létesítettek, s a segédeszközök, a juttatások sokkal jobban szolgálják őket. Többet segít az utca embere is. A boltokban pedig természetes volt, hogy odajött a kiszolgálónő és kibontotta, kezünkbe adta a kért árut, engedte, hogy megtapintsuk. Magyarországon is biztos van ilyen eladó, de nem vagyok meggyőződve arról, hogy ez a jellemző.

— Úgy tudom, vezetőségi tagja a vakok megyei szervezetének.

— Igen, s mondjuk úgy, kulturális felelős. Többek között előadássorozatot szervezek számukra, sikerült nagyon jó szakembereket, előadókat megnyernem, akik nemcsak megpróbálják, de tudják is láttatni mindazt, amit elmondanak. És nemcsak ismeretterjesztő elő-

adásról van szó. A közeljövőben egy vakon született egyetemi tanár tart majd előadást arról, mi a szép egy vak ember számára.

Megérzi kíváncsiságomat és máris mondja: — Jöjjön el, hallgassa meg. De ha igazán érdeklí az a dolog, akkor előbb olvassa el Diderot levelét a vakokról, azok használatára, akik látnak. Abból megismeri a vakok világát, mert a vakok sem világtalanok. Mint ahogy ezt a szót sokan használják rosszul, hamisan. Igaz, ez a világ sajátos, de nem sötét, és más-más, hiszen a tapasztalás annyiféle, ahány az ember.

Már a cikk megírása előtt olvastam Diderot levelét, motóul egy átformált Vergilius-idézetet írt levele elé: „Képesek rá, noha úgy látszik, nincs meg a képességük”.

T. É.

(Megjelent a HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ 1985. okt. 15-i számában.)

V. DMITRIJEVA

Köszönet az örömért

A cseljabiszki városi alapszervezet vörös sarka (klubja, P. F.) az utolsó napjait éli. És noha a munka nem állt meg benne, köröskörül minden az átköltözés várásának levegőjét árasztja. Összekötözték az újságokat, leszedték az állványokat, az ablakpárkányon egyenlőtlen csomókban heverték elszállításra váró folyóiratok. A szoba közepén a régi, de jóminőségű posztóval letakart asztalon, mintha nem is vennék észre a sürgés-forgást, a büszkeség és függetlenség látogatásával álltak a szép kis szob-

rocskák fából készült talpazatokon. A munkájába elmerült Danyila mester... Egy medve, tábornokként elterülve a trojkában... Megrémült lányka erszényben, hatalmas állat háta mögött... A jólelkű olimpiai Miska mackó teljes díszben... Öröm, fájdalom, bátorság... Az érzelmek valóságos áradása az asztal parányi szigetén.

— Egyik tagunk, egy nemlátó szobrász, Nyikoláj Vasziljevics Lebegyev munkái. A kollektívánknak ajándékozta őket. Az új helyiségben berendezzük műveinek állandó kiál-

lítását — magyarázta az iroda elnöke, N. Iszmagyarova.

Félóra múlva már be is léptünk Nyikoláj Vasziljevics lakásába. Polcokon, asztalokon, szekrényekben a nekünk már ismerős ember- és állatfigurák. Nem szoba ez, múzeum.

Alkotó emberrel való találkozás mindig izgalmas. Minél hamarabb szeretnénk őt megérteni, megvilágítani különlegességeit, látni a világot értékelésének prizmáján át. Nyikoláj Vasziljevics azonban — magas, sovány, energikus, életkorát letagadóan mozgékony férfi — mindjárt kezébe ragadta a kezdeményezést: — Kicsoda? Honnan? Miért rögtön hozzám? Hol voltak már? Az újságtól? Nagyon haragszom rá. Keveset ír a vakokról.

— Hogyhogy keveset? — csodálkozunk. — Minden számban.

— Ez mind semmi — folytatja. — Én végigjártam a rokantság minden fokát. A látásmaradvánnyal rendelkező és az anélkül élő ember között óriási a különbség.

— Dehát róluk is írunk.

Nyikoláj Vasziljevics azonban nem tréfából idegeskedik. Mintha nem is akarna beszélni velünk. Úgy alakult, hogy még nem is tudtunk megismerkedni, de már össze is vesztünk. Igaz, azonnal el is simult minden. Egyik tréfa a másik után és már el is tűnt a feszültség. De az első benyomást valahogy nem felejtettük el. Sétálgattunk a lakásmúzeumban, nézelődtünk, beszélgettünk, de belül ott volt a nagy kérdőjel. Miért ez a nagy harag? Csak később, amikor jobban megismertük Nyikoláj Vasziljevicset,

magyarázott meg sok mindent ez a váratlanul kitörő harag. De menjünk sorjába...

Ez a moszkvai, aki a főváros kellős közepén lakott, a háborús idők jóvoltából került Cseljabinszkba. Aztán itt is maradt. A kis falusi tanítónővel, Alekszandra Kszenofontovnával való találkozás lett hűség és hosszú barátságuk kezdete. Szakérttségét még Moszkvában szerezte, ott járt energetikai technikumba. Főmérnökként ment nyugdíjba. Gyerekkorától kezdve szépen rajzolt, így az üzemben a fallútság állandó művésze lett, albumokat, állványokat tervezett. Vonzódott a fényképészethez. De egyszer csak megtörtént az, amit nem lehet szavakkal visszaadni. Gyakran így írnak a kezdődő vakságról: „Elsötétedett a világ minden színe”. De épp az a lényeg, hogy számára, aki egykor érzelte őket, nem tűnhettek el. És a tragédia éppen azért rettenetes, mert a világ és színei élnek az emberben, de ő már nem él bennük.

Az önmaga találásáért folytatott harc nem a legkönnyebb, még inkább, ha újra meg kell vívni, már érett korban. Nyikoláj Vasziljevicsnél ez így kezdődött. Kisunokája, Rája megkérte a nagypapát, hogy fehér agyagból formálja meg Baldát, az ismert Puskin-mese hőseit. A nagyapa megrpóbálta. Balda elkészült, az unoka örült az új játékszernek. De Balda nem sokáig élt. Az agyag kiszáradt, szétesett. A vidám, soha el nem csüggedő Baldából egy halom kis fehér agyagcserep lett. És bármilyen paradox is, de velük, ezekkel a cserepekkel kezdődött Lebegyevnek,

a szobrásznak az alkotói korszaka.

Amikor létrehozta Baldát, ujjaival érezte a tapinthatatlan fogalmat, — a hatalmat saját emlékezete fölött. Kiderült, hogy ő, aki nem lát, képes visszaadni benyomásait az egykor látottakról. Megicsillant a remény az étellel való kölcsönös kapcsolatra.

Miért éppen a szobrászat lett az a pont, ahol képzeletét, esztét, képességeit latba vethette jellemének legfontosabb vonásainak kiválasztására — nehéz megmondani. Mi, a többiek, már csak örülhetünk Nyikoláj Vasziljevicsnek és vele együtt csodálhatjuk az ember fizikai és szellemi lehetőségeinek kimeríthetetlenét.

A kis szobrok készítése lett életében a fő elfoglaltság. A munkájához szükséges anyagok a gyerekek által használt egyszerű gyurma, huzaldarabkák, kis fatuskók. Először elkészíti a figura vázát, aztán adja meg a formáját gyurmával. A kész darabot aztán lakkal borítja be. Hogy össze ne keverje a színeket, megkérte barátait, hogy csináljanak speciális ládát cellákkal. Minden színnek megvan a maga helye. Lebegyev reggel kilenc óra felé lát munkához és addig dolgozik, amíg (ahogy ő maga is mondja) össze nem esik. 12—14 órát dolgozik. Néha éjjel is, ha nem tud aludni.

Hősei gyakran a gyermekmesék alakjai: Babszem Jankó, a vasorrú bába. Ezek az ajánlékok az unokáknak, akik hármán vannak. Vannak történelmi tárgyú munkái is: a tundra első elnöke, a cseljabinszki traktorgyár első építői.

Vannak mélyen személyes

témái is: Pavel Korcsagin (Osztrovszkij: „Az acélt meg-edzik” c. regényének főhőse), a vak, vezetőkutyával (különben nagyon kifejező önportré). Megindítóak az állatfigurái. Egyébként Lebegyev szobrocskáit nézegetve nem hagyhattuk figyelmen kívül, hogy igen nagy szeretettel és odaadással formázza a lovakat. Nagy számban vannak a legkülönbözőbb formájú trojkái, szekerei, kocsijai.

— Gyerekkorom óta szeretem a lovakat, ezért nagyon jól is emlékezem rájuk. Hiszen Klodt is (híres orosz szobrász a múlt századból P. F.) nagyon szerette a lovakat. Majdnem 250-et formázott meg.

Gyakran nem értékeljük kelőképpen a hasonló egybeesések erejét. De az alkotó ember számára a hasonló gondolkodásúakkal való minden találkozás a kölcsönös megértés semmivel össze nem hasonlítható örömet jelent. Nyikoláj Vasziljevicsnél pedig a hasonló gondolkodásúakkal való érintkezés vágya eltérő méreteket ölt. Hogy megtanult a szobrászat nyelvén beszélni a nagy titokról, Lebegyev azt akarja megtudni, hogy más vakok milyen úton haladnak az önmegvalósítás felé. Emlékeznek felháborodására első találkozásunkkor? Egyáltalán nem is volt az felháborodás. Ez is a hasonló gondolkodásúakkal való érintkezés vágya volt. Abban reménykedett, hogy lapunk közvetítő lesz a számára. Egyáltalán az emberekkel való érzelmi kapcsolat keresése nagyon is természetes az alkotó ember számára. E nélkül a kapcsolat nélkül nem lehet igazi

kielégülés. A nézők megtalálásában Nyikoláj Vasziljevicsnek barátai segítettek, akik elhatározták, hogy kiállítást rendeznek munkáiból a gyár moziájának előcsarnokában. Ezután riport készült a cseljabinszki televízióban és cikk jelent meg a „Cseljabinszkij Rabocsnij”-ban (Cseljabinszki Munkás). Nőtt a népszerűsége. Találkozások sora következett iskolásokkal, egyetemistákkal, munkásörökkel. Különösen szívélyesen közeledtek hozzá a cseljabinszki traktorgyár „Uralocská” női klubjának tagjai. Nemcsak lelkesen megszervezték munkáinak kiállításait, hanem munkájához anyaggal is elláták.

Az 1. sz. diákotthon lakói Nyikoláj Vasziljevicset tiszteletbeli úttörővé fogadták. Mosztanában is sokat találkozik nézőivel. Lebegyevnél ez a szabály: bárhol is jelenik meg, feltétlenül magával viszi műveit. De vissza már nem. Az embereknek ajándékozza. Ezek a szobrocskák aztán bekerülnek az iskolák, klubok, gyárak múzeumaiba.

„Kedves Nyikoláj Vasziljevics és Alexandra Kszenofontovna! Nagyon köszönjük, hogy lehetővé tették számunkra ilyen gyönyörű munkák megtekintését. A 89. sz. iskola VIII/b. osztályának tanulói.”

„El vagyunk ragadtatva. Köszönjük a munkáját. A Sütőipari Kombinát dolgozói.”

Nagyon sok ilyen köszönőlevél van Lebegyevéknél. A szépség feltárása, meglátásának és megértésének tanítása — erre szolgál a vak szobrász tehetsége és művészete.

És még valamiről elgondolkoztunk, amikor megismerkedtünk Nyikoláj Vasziljevicsel. Az Összoroszországi Vakok Szövetsége 1985-ben ünnepli fennállásának hatvanadik év-

fordulóját. Eredményeit nemcsak az új, modern vállalatok száma és a termelt áruk mennyisége határozza meg. Legfontosabb vívmánya — az ember, aki érzi, milyen nagy boldogság

a kedvenc munkával való foglalkozás.

(Megjelent a Nasa Zsiznyi 1985. áprilisi számában. Fordította Pálfi Ferenc.)

„P. F.” monogrammal a fordító megjegyzéseit közöltük.

FIGYELEM!

Egy svéd, természetes gyógymódot alkalmazó házaspár, három, szervesen egymásba kapcsolódó tanfolyamot szervez. A feldenkrais módszert, és a kinesológiát tanítják meg ezeken a foglalkozásokon. E tanfolyamokon részt vehet mindenki, aki szeretne segíteni családjá, ismerősei egészségi állapotának megfelelő megőrzésében, teherbíró képességének és frissességének növelésében. A gyógy-masszőrök előnyös helyzetben vannak a módszerek elsajátítása tekintetében. A tanfolyamok magyar nyelven zajlanak le, szükség esetén egyéenként is segítséget nyújtanak az oktatók.

Az első tanfolyam: Ennek anyaga a feldenkrais tornagyakorlatok. E módszer alkalmas tartási problémák leküzdésére, megelőzésére, az izmokban felgyülemlett feszültségek feloldására, a kevésbé használt izmok és agysejtek bekapcsolására, aktivizálására. A módszerrel lazább, biztosabb, tudatosabb mozgás érhető el. A gyakorlatokat idősebbek is könnyen elsajátíthatják, ezek igen jó hatással vannak rájuk. A tanfolyam anyaga magnetofonfelvételtől — minden tornász nélkül — otthon is gyakorolható.

A tanfolyam időpontja, március második felének egyik hétvégének napjain lesz.

A második tanfolyam tulajdonképpen a harmadik foglalkozás előkészítő szakasza, amelyen a kinesológia alapjai sajátíthatók el. Az izomteszt, amely alkalmas az izomerő mérésére, s vele megállapítható, bizonyos anyagok, élelmiszerek, érzelmi momentumok, mozgások milyen hatással vannak a szervezetre. Ez a módszer többek között alkalmas az allergiás betegségek kezelésére is, akut fájdalmak megszüntetésére. Ezen a tanfolyamon tanítják meg a meridiánmasszázst is. E tanfolyam időpontja március második felének hétvégi napjain lesz.

A harmadik tanfolyamon bemutatják, hogy az izomteszttel megtalált gyenge izmokat hogyan lehet különböző módszerekkel (meridiánmasszázs, vérkeringés, akupresszúra, és a nyirokrendszerhez tartozó pontok segítségével, továbbá az ételekkel és különleges izomkezeléssel) megerősíteni.

Azok, akik részt vesznek az első tanfolyamon, alkalmazhatják a megtanult tornagyakorlatokat is az izmok erősítésére. A kinesológia alkalmas a test keringési rendszereinek és az izmoknak egyensúlyba tartására, az egészség megőrzésére, sőt akár súlyosabb betegségek kezelésére is. Mindezek, bár idegennek tűnnek, könnyen elsajátíthatók, és alkalmazhatók. A módszerek oktatói úgy vannak kiképezve, hogy minden embernek át tudják adni ezt a segítségnyújtási lehetőséget. A harmadik foglalkozás ez év nyarán lesz.

A sorozat egy-egy tanfolyama a hétfégek két napján 6—6 órás lesz. Egy tanfolyam ára 600 Ft.

Jelentkezni lehet a következő címen: Péter Zsigmond 1022 Budapest, Csopaki utca 9.

A tanfolyam pontos kezdési időpontjáról a jelentkezőket értesíteni fogom.

**BARNA ZOLTÁN
NÉMETH TAMÁS**

Felhívás zenei vetélkedőre

A VGYOSZ Zenei Szakosztálya ez évben két zenei vetélkedőt rendez.

Az amatőr hangszeresek „Ki mit tud”-ját 1986. június 7-én, szombaton délelőtt 10 órakor tartjuk szövetségünk székházában (Budapest XIV., Május 1. út 47.).

1. A vetélkedőn részt vehet szövetségünk bármely tagja (korhatár nélkül), aki nem rendelkezik semmiféle zenei szakvizsgálással — szórakoztatózeneivel sem — és a hangszerjátékot önképzés, ill. zeneiskolai tanulás alapján műveli.

2. A program két részből áll: délelőtt rövid műsort kell bemutatni a bíráló bizottságnak hallgatóság jelenlétében, délután pedig a „Vakok Kertje”-ben találkoznak a résztvevők a közönséggel, ahol rögtönzött műsorban játszhatják el kedvenc számaikat.

3. Egy versenyző több hangszerrel is indulhat, producióit külön-külön értékeli a zsüri.

4. A versenyzők csak szóloiban játszhatnak.

5. A versenyműsor szabadon választott számokból állhat minden műfaji kötöttség nélkül.

6. A műsoridő legfeljebb öt perc lehet.

7. A zsüri az összes hangszerrel együttesen értékeli a zenei kifejezőképességet, a hangszeres biztonság és az összeállítás hangulati felépítése alapján.

8. A versenydíjakat a bírálók

lehetőség szerint nem kívánják megosztani, erre csak kivételesen szoros mezőny esetén kerül sor. A versenydíjak: 1. díj: 1200,— Ft, 2. díj: 800,— Ft, 3. díj: 500,— Ft.

9. A versenyt csak abban az esetben rendezzük meg, ha 1986. május 16-ig legalább tíz jelentkezés érkezik be.

Jelentkezésüket lehetőleg írásban, esetleg telefonon vagy szóban adják le Seres Gáborné kulturális főelőadónak.

Kérjük, hogy nevük mellett adják meg pontos lakcímüket és telefonszámukat is a szervezés megkönnyítése céljából.

Szakosztályunk ezzel a rendezvényével a hangszerjáték iránti kedvet szeretné felkelteni a fiatalokban és az érdeklődőkben. Együttal az amatőr muzikusok zeneszeretétét kívánjuk megosztani a közönséggel. Minél több lelkes amatőr zenész jelentkezését várjuk.

*

Felhívás Liszt-vetélkedőre

Szakosztályunk elnöksége 1986. december 13-án Liszt-vetélkedőt rendez (csapatverseny formájában) szövetségünk budapesti székházában a „nagy magyar komponista és zongor-

ravirtuóz születésének 175. és halálának 100. évfordulója alkalmából. A vetélkedő anyagát ismét magnókazettákon juttatjuk el a jelentkezőkhöz. A Liszt Ferenc életét és művészetét bemutató előadást és a zenei illusztrációkat kb. három órára (három kazetta) tervezzük. A háromtagú csapatok jelentkezését várjuk 1986. május 31-ig. A nevezéseket a csapat szervezője küldje be Seres Gáborné kulturális főelőadó részére szövetségünk hivatali címére (Budapest, Május 1. út 47. 1146). Kérjük, tüntessék fel a csapatfelelős, valamint a két versenyző nevét, lakcímét, telefonját!

A vetélkedőt csak abban az esetben rendezzük meg, ha legalább hét csapat nevezése beérkezik. Pótlólagos jelentkezéseket nem fogadhatunk el, mivel a verseny anyagát olyan példányszámban készítettük el, ahány csapat jelentkezik.

A csapatok kollektív munka alapján adhatják meg válaszaikat az egyéni teljesítményeket nem díjazzuk.

A vetélkedő anyagának összeállítását és elkészítését Zelenka Tamás (TIT-előadó) és Pap István (a Zeneakadémia stúdiójának vezetője) társadalmi munkában vállalta el az 1985-ös nagyszerű Bach-vetélkedő hatására.

Kedves felajánlásukat úgy köszönhetnénk meg a legméltóbban, ha minél több zenebárátot nyernének meg sorstársaink a nemes versengés ügyének.

*A Zenei Szakosztály elnökségének
nevében:
Németh Tamás*

HEINRICH SCHOLLER—
FATHI BEJI

Az arab kultúra két nagy vak gondolkodója

**A beduinok a verseket
sorról sora tanulták meg
könyv nélkül**

[A Vakok Világszövetségének (WBU) Riadhban (Szaúd-Arábia) történt megalakulásával és Abdullah Alghanim szaúd-arábiai sejknek az új szervezet elnökévé való megválasztásával az arab térség sok vak érdeklődésének előterébe került. Az alábbi cikkel az arab művelődéstörténet egyik fontos részét szeretnénk megvilágítani.]

Az arab félsziget a VII. század elején a rómaiak, görögök, perzsák és más kultúrnépek számára talán még a csillagos égnél is rejtélyesebb volt. Hogy megértsük az arab kultúrát, amelyben később a Nyugat mai civilizációnk legjobb forrását találta meg, beszélnünk kell a régi Arábiában élő költőkről. Arábiában a költők még igen tekintélyes személyek. A költészet az egyetlen művészeti ág, amelyet a sivatag fiai műveltek. Az arabok költészete igen művészi és szigorú szabályokat követ, döntően meghatározza a sivatagi élet. A verseket minden beduin sorról sora könyv nélkül megtanulta és aztán szóban adta tovább. Minden tábortűznél, oázisban való pihenésnél idézték őket. A törzseknél a költő ugyanolyan fontos és tekintélyes személyi-

ség volt, mint a bátor harcos, ő volt egyszerre törzsének krónikása, propagandistája, levéltárosa és az ellenség megsemmisítője (átvitt értelemben).

Ukad piaca — ez a helység Mekka közelében van — híres volt költőversenyeiről. A hagyománynak megfelelően a legjobb poétát a legmagasabb érdemrenddel tüntették ki, a művet arany fonállal fekete szövetre hímezték és egy évig kifüggesztették a Kaabára. A költészet, mint művészet, aztán az iszlámmal is tovább élt, és végső soron a Korán a legtekélyesebb műalkotás, amely arab nyelven íródott. Az arab irodalmat máig is rajta mérik.

Ezen irodalom magjának létrehozásához sok látássérült költő és író is hozzájárult. Az alábbiakban a sok vak arab költő és gondolkodó közül hadd mutassunk be kettőt.

1. Abd Allah B. Szulejmán Al Maarri, a híres mohamedán költő 973-ban születet Maerrat Al-Nu-Manban, egy észak-szíriai kisvárosban Aleppo és Emeza között. Tekintélyes arab család tagja volt, amely már régen telepedett le ezen a vidéken. Állítólag a tanukh törzsből származtak.

Abd Allah alig volt négy-

éves, amikor megbetegedett himlőben és csaknem teljesen megvakult. Joggal csodálták rendkívüli emlékezőtehetségét, amely akadályoztatása ellenére is lehetővé tette számára, hogy műveiben ritkán túlszárnyalt sokoldalúságot és tudást bontakoztasson ki. Iskoláit Aleppo-ban, Tripoliszban és Antiochiában végezte, mint Ibn Khalauih nyelvész és más szíriai tudósok növendéke. A „Rahin Almahbiszain” (a kétszeresen is fogoly) elnevezés, amellyel néha illették, visszahúzóására és vakságára vezethető vissza. Mégsem adatott meg neki, hogy remeteként éljen, mert hírnév és gazdagság, amely elkerülte Bagdadban, várt rá Maearratban, ahol 1058-ban halt meg. Hírnevét fiatalkori verseinek köszönhette, amelyek Szakt Al-Cand cím alatt lettek összegyűjtve. Ezek ódák és panaszdalok, alkalmi versek és még egy említésre méltó mű: a Rizalat Alghufrán. Ez utóbbi művészi, prózában írott levél egy bizonyos aleppoi Ali B. Manszurnak, filozófiai és vallásos gondolatokat és nagyrészt sokoldalú tudást mutat.

Aki Abd Allah költeményeit olvassa, önkéntelenül India bölcsei jutnak az eszébe. Ugyanaz az erkölcsi komolyság, ugyanaz a nemes gondolkodás, ugyanaz az utolérhetetlen nyelvművészet tükröződik bennük, amely az indiaiak és a nagy arab költők műveiben ragad meg és lelkesít.

2. Basar B. Burd, egy a mai Irakból származó arab költő a VIII. században élt. 714-ben, vagy 715-ben született az iraki Baszrában. Basar igen tehetséges volt és korán birtokolta a

versírás művészetét. Első verseit akkor írta amikor tizéves volt. A korabeli Baszrában virágzó kulturális és irodalmi élet kedvezően hatott az ifjú fejlődésére és kibontakozására. A karavánpihenő hagyománya, amely egészen a IX. századig fennmaradt — egy meghatározott irodalmi környezet, volt számára a hagyományos költészet legjobb iskolája, amely épp akkor érte el csúcspontját Közép- és Kelet-Arábiában. Basar vakon született, ez azonban sohasem korlátozta hírnevét és sikereit sem az asszonyoknál, sem a politikusoknál.

A vakság csak fokozta költői fantáziáját, szellemi érettségét és emlékezőtehetségét. Perzsa származása ellenére magas művészi fokon uralta az arab nyelvet nagyszámú hasonló felépítésű szavával, erős és gyenge ütemeinek állandó váltakozásával, rímelő szavainak óriási készletével. Csak egyszer hallott valamit, már könyv nélkül tudta, alig kérdezték, máris feltartóztatlan szózuhatag áradt belőle.

Költészete jelentős fordulópontot képez az arab irodalom történetében. Az első klasszikus korszak utolsó és az új irodalmi mozgalom első képviselője volt. Azt mesélték róla, hogy saját korában Baszrában minden szerelmes és minden énekesnő őt idézte.

Költészete elsősorban ódák-ból és epigrammákból áll.

Basar kétségkívül megtisztelő helyet foglalt el Baszra kulturális életében, tekintélyes költő és tudós volt. Ő volt a négy legjelentősebb szónok egyike, akik akkor uralták Baszrában a kultúra pódiumát.

Basarnak sok csodálója volt, akiket elbűvölt költészetével és szavaival, de sok ellenége is, akiket csípősen és keserűen bírált.

Egy siita szektához tartozott, akiket Alit tisztelték és Mohamedet megvetették. „Cendaká”-t vetettek a szemére és eretneknek bélyegzett magatartása miatt Al-Mahdi kalifa halálra ítélte.

E két híres iszlám—arab költő és gondolkodó rövid életrajza is mutatja, hogy a vakokat milyen nagyra értékelték és

foglalkozásukban elismerték, és ugyanakkor a vallási és politikai zűrzavar mennyire fenyegette, vagy éppen segítette őket egy középkori társadalomban, amelyről mi oly keveset tudunk, de mégis sokat tanulhatunk tőle éppen vak tagjainak helyzetét tekintve is. Ennek a tudáshiánynak a pótlása az egyik feladat, amelyet a Német Vakok Szövetsége maga elé tűzött „A vakügy enciklopédiája” kiadásával.

(Megjelent a „Blindenselbsthilfe” c. NSZK folyóirat 1985 januári számában. Fordította Pálfi Ferenc.)

BARANYINÉ MIKS MÁRIA

Késésben

(Az 1982. évi irodalmi pályázat prózai kategóriájában

IV. díjjal jutalmazott pályamű)

Miután a kalauz leszállította a kötözködő, duhaj cigányokat, már csak néhányan maradtunk az autóbuzson. A sofőr egész testével a volánra dőlt, nyakát előrefeszítette. Minden idegszála a szélvédő üvegre nehezedő köddel birkózott. Lépésben haladtunk.

A fejkendős asszony kézitáskája cippzárjával babrált, fürge, tömzsi ujjai fáradhatatlanul szaladgáltak ide-oda. A féllábú valami ismerős dallamot dúdolt. Botjával ütemesen kopogott a padlón. Rikító nyakkendője felerősítette hangját. Az öregember a szürkületbe burkolódzott. Nagyszélű, fekete kalapja a homlokába csúszott, nyakából csak keskeny, szőrös csík látszott. Kezéből a gombóccá gyúrt zsebkendő éppen kiesni készült.

Megigazitottam a térdem fölé csúszott ruhámat. Nehezemre esett az ülés, bokám hordónyivá puffadt. A kalauz a sofőr háta mögé lépett, kérdéseire azonban nem kapott választ. Morogva dobta le magát az első ülésre, táskájában megcsörrent az aprópénz.

Régóta utaztunk így szét-szórtan, szótlantul. Kinn szántóföldeket sejtetett az egyforma homály.

A féllábú keresztbe rakta térdén a botját, gyakran nézett karorájára.

— Ki fog rajtunk az idő — s minthogy kijelentésére senki sem reagált, hangosabban folytatta. — Jócskán késésben vagyunk. Az ember akkor halad leglassúbban, amikor nagyon sietne...

A kalauz bölcsessége — lassan járj, tovább érsz — üresen kongott. A fejkendő asszony idegessége talán ettől robbant.

— Ha ezt tudom, akkor a korábbi busszal jövök. A fene se gondolta, hogy ilyen ködbe keveredünk. Jól nézek ki, ha megúnják a várakozást! Mit kezdenék a csomagjaimmal ilyen késő este a városban?! — Kosaráról felemelte a takarót. A barnáshéjú tojások között piros paradicsomok, zöld paprikák és sárgás hagymafejek pompáztak ízléses elrendezésben. A nagytáskából alma, körte és szilva mosolygott. Friss illatuk az orromba lopódzott. Számban összefutott a nyál.

— A butykoson könnyíthetünk! — húzta össze a szemét huncutkásan a féllábú. — Valami jó hazai?

— Muszáj segíteni a gyerekeket — élénkült meg az asszony. — Hiába, drága a városi élet. Minek járnának piacra? Nálunk úgyis megterem! Csak a szállítás nehézkes így, buszon...

Az öregember nem mozdult. Ősz pillái átvették a motor rezgését.

— Most aztán ez is megoldódik — nézett körül emelt fővel az asszony. — Hamarosan megjön az autójuk. — Feltépte a táskája cipzárját, az aljára kotort, aztán ugyanilyen hirtelen mozdulattal rántotta be. — Persze, ebben is ránszorulnak... — S látszólag megkönnyebbült, amikor végre kibökte titkát. — Most viszem nekik a rávalót. — A táskát szorosan magához ölelte. — Csak várjanak meg! — Félhangosan még megkockáztatta: — Nem lehetne valamivel gyorsabban?

A sofőr ingén átütött az izadtság.

A féllábú tárcájában keresgélt. Hosszan bámulta a fényképet. A középkorú, tupírozott hajú nő mesterkélt nevetése előnytelenül kimutatta oldalsó, romlott fogait.

— Vajon megismer? — tűnődött a férfi. — Egy presszóban találkozunk. A hirdetésemre jelentkezett. — Zsebéből gyűrött újságlapot húzott elő. A bekeretezett pár sor elárulta életkorát, foglalkozását, szándékát. Arcáról a botjára tévedt a pillantásom, de nyomban elkaptam a fejem. Hangja utánamnyúlt. — Az őszinteségem a nőknél még sohasem vált be. Korábbi hirdetésemre senki sem jelentkezett. Gondoltam, megpróbálom így, hát ha... — A fényképet a felső zsebébe csúsztatta. Patetikus mozdulattal a szívéhez szorította. — Lehet, hogy most megtalálom... — Szája szögletében apró ránc táncolt. Nem tudtam, mosoly-e vagy inkább keserű öngúny.

Ajkamba haraptam. Hasamban erőszakos rángást éreztem, ruhám ráncai megelevenedtek. Kezem fogódzó után kapott, de útközben ökölbe szorult. A fejkendő asszony hátrafordult.

— Nem sok ideje lehet már!

— Igen... — szorítottam össze a fogam — olyan furcsa, olyan más ez most... — Felemelkedtem a helyemről, egy újabb görcs azonban visszaparancsolt. Összegörnyedtem. — Majd elmúlik...

Éles nevetés csípett egészen közelről az arcomba.

— Ja, azt nem lehet elhasztani, jön magától!

— Még lebabázik itt nekünk! — kurjantott a féllábú.

A kalauz cifra káromkodása vágta el a fájdalmamat. A motor köhögött még egy-kettőt, aztán csend lett. A sofőr szétártta karjait.

— Bedöglött.

Az öregember fénytelen részeme riadtan pislogott.

— Hol járunk? — nyögte kiszáradt szájjal.

A féllábú csapzott hajába túrt.

— Most már biztosan nem vár meg. Bolond lenne várni rám... pont énám...

Kintről metsző hideg tört ránk.

— Meg fog halni — vinyogott az öreg. — A doktor üzent értem... Bemehettem volna hozzá utoljára... — Reszketősen, hosszan fújta orrát a zsebkendőbe, kalapja előrebillent. — Hat közös gyerek... Két háború... és nem láthatom többé... soha...

A sofőr karja, nyaka olajtól bűzlött, a kalauz súlyos francikulccsal hadonászott.

— Negyven évig voltunk együtt... Most egyedül maradok...

— Három személyt elviszek! — Az autóbuszunk mellé gördülő személygépkocsi fékje az agyamban csikordult. A kiáltásra összenéztünk. A féllábú métereseket ügetett a kijárat felé, az öreg kalapja végiggurult a padlón. Az asszony mázsás kosarát durván a hasamba nyomta. Combomon meleg folyadék csorgott végig. Az ajtóban torlódtunk. A görbebot fájdalmas recsenéssel tört ketté. A nyitvafelejtett kizárkából lila pénzeső hullott alá. Az öreg gyerekesen zokogott. Gombóccá zsugorodtam.

— Mit hülyéskednek?! Nekem erre nincs időm!

Az autó vezetője gázt adott, ajtaját menet közben csapta be.

Visszaültünk kihült helyünkre. Késésben voltunk.

SMIDU SÁNDOR:

Láncfogak

Láncfogú óriások százai
dühös ordítással tülekednek
előre a folyósón;
sivítva dübörögnek
szégyenletes módon.

Az ódon
penészes falakon
vacog a dér.
Csörög a láncfog,
ha hozzáér.

Hatalmas a moraj,
de őket nem zavarja.
Egyetlen célért harcolnak:
kijutni gyorsan a szabadba.

Hogy sikerül-e nekik,
ez a jövő titka,
mert ez a rohanás a
a jövőben sem ritka.

VAK KÜLTÖK VERSEI

Gépkarok

Gépkarok nyúlnak
a levegőbe,
bögve
morajlanak,
fenkölt göggel.
Csinos bordáik
kidüllednek.
Nem törődnek
az emberekkel.
Ők csupán emberalkotta gépek.
Nem tudatos, ösztönös

betáplált adatok
tömegét tartalmazza gép agyuk.
Az emberek gondolkodnak
helyettük, adagolják az

anyagot,
s megoldják a gépek maguk.
A gépkarok lekókadnak.
Gőgös bordáik behorpadnak.
Morajuk, dübörgésük elhal.
Táplálék nélküli agyuk
vonaglással,
kínos gyötrelmekkel
kínlódva meghal!

sos skála előtt mozgó mutatós
műszerrel mérték az elektro-
mos feszültséget, áramot, az
autók sebességét. Ahogy nő a
feszültség, az áram, a sebesség,
úgy kúszik feljebb a skálán az
ilyen műszer mutatója; amint
csökken a feszültség stb., a
mutató esik; a mutató mozgása
hasonló a mért mennyiség vál-
tozásaihoz.

Nehézség nélkül készíthető
azonban olyan óraszerkezet,
ahol az inga nem mutatókat
forogat, hanem egy aránylag
egyszerű számlálót léptet. Az
így mozgatott korongokba vé-
sett számok egy kis nyíláson át
szemléltethetők és az idő múlása
minden további nélkül leolvas-
ható, de ez már digitális óra.
És ki ne ismerné a 70-es évti-
zed nagy slágerét, az elektro-
nikus, digitális kvarcórát!? A
régebben kizárólag analóg fe-
szültség- vagy árammérő mű-
szerek mellett megjelentek a
digitális műszerek is.

Analóg vagy digitális?...

Az elmúlt tíz év során tanúi
lehattunk a digitális karórák
jellegzetesen huszadik századi
rövid tündöklésének és bukásá-
nak: ma már a mutatós (tehát
analóg) kvarcóra a sikk.

Melyik hát a jobb — az
analóg vagy a digitális? Így
nem helyes a kérdés: dönteni
aszerint kell, hogy mit aka-
runk, mire van szükségünk.

Egy régi földművelőnek meg-
felelhetett volna egy olyan óra
is, amelyen egyetlen mutató
napjában csak egyszer fordul
körbe; az ő életmódjában a
negyedórás pontosság bizonyo-
san megfelelt, és ilyen ponto-
san erről az óráról is le lehet-
ne olvasni az időt.

GÖRGÉNYI MIKLÓS:

A megújult hanglemezek

I. RÉSZ

TISZTÁZZUNK NÉHÁNY FOGALMAT

Az előbbi jelentése: hasonló;
az utóbbié: számjegyes.

Alig több, mint tíz éve, hogy
e két szó a szakemberek szó-
kincséből befurakodott a köz-
nyelvbe. Az általuk jelölt két
módszer problematikája akkor
vetődik fel, amikor valamilyen
fizikai mennyiséget akarunk
mérni, például az időt.

Erre megfelel egy olyan szer-
kezet, mely egyenletesen moz-

gat, forogat egy vagy több mu-
tatót egy skála azaz számlap
előtt. A századok óta ismert
ilyen órák analóg rendszerűek:
egy, két, három időegység el-
múlását a mutatók egy-, két-,
háromegegyesnyi elmozdulása
jelzi. Az óraszerkezet az idő
múlását hasonló, de érzékszer-
veink számára felfogható
egyenletes mozgássá alakítja.

Régebben kizárólag beosztá-

Egy ideje bizonyos sportversenyek időeredményét századmásodperces pontossággal mérik; a tizedeket még mechanikus órák számlapjáról is le lehetett olvasni, de a századokhoz elektronikus digitális órák kellek.

(Szögezzük le, nem arról van most szó, hogy milyen pontosan jár az óránk, mennyit késik vagy siet, hanem arról, milyen parányi időegységek mérhetőek vele.)

Kiindulási kérdésünkre tehát ez a válasz: mind a digitális, mind az analóg eszközöknek vannak előnyei. Azt kell tehát eldönteni, mi a leolvasási pontosság iránti igényünk.

A hang kép

A hang a levegőben hanghullámok formájában terjed. Ez a levegő sűrűsödését és ritkulását, szapora nyomásváltozást jelent. A hangrezgés, a zenei hang rezgésszámával, azaz a hangot keltő eszköz másodpercenkénti rezgéseinek a számával jellemezhető; ennek mértékegysége a Hertz (jele: Hz), 1 Hz egy rezgés másodpercenként. A jó fülű ember hallja a jóval 100 Hz alatti rezgéseket. 10 000 Hz felett az egyre magasabb hangokat rohamosan csökkenő erővel halljuk és a jó minőségű URH „egyenes” adás legfeljebb 16 000 Hz-es hangokat visz át.

A hanghullámokat azonban tényleg láthatóvá is lehet tenni az oszcilloszkóp nevű műszerrel, melynek a tévékészülékéhez hasonló képernyőjén valóban hullámalak jelenik meg. Magas hang esetén sűrűek, mély hangnál ritkábbak ezek a hullámok; erős hangnál

„magasra csapnak a hullámok”, halk hangnál meg sekélyebbek lesznek. (Most talán már nem is kell külön említeni, hogy ez a műszer — ugyebár — analóg eszköz.)

Analóg hangrögzítés

Ha eltekintünk az Edison-féle fonográftól, az 1878-ban szabadalmaztatott kézzel hajtott sztaniohengertől — melyről mindenki hallott —, és az Emil Berliner-féle 1887-es viasszal bevont cinklemeztől — amelyről ma már szinte senki sem tud, — akkor a mindkét oldalán barázdált hanglemez — ahogy ma is ismerjük — még nyolcvanéves sincs (1907).

Ennél az eljárásnál egy forgó korong felszínébe nehéz vágófejbe fogott tűvel körkörös barázdákat metszenek. A vágótűt a rögzíteni kívánt hang hozza rezgésbe és az oldalirányba (tehát a haladás irányára merőlegesen) rezgő tű

hullámos vonalakat vág a félkemény anyagú lemezbe. Megfelelő (nem is nagyon erős) nagyítóval ezek a hullámvonalak jól láthatók, és megfigyelhető, hogy hol sűrűbbek, hol elnyújtottabbak aszerint, ahogy a rögzített hang magassága változott. A vágótű oldalirányú kirezgésének mértékét pedig a hangerő befolyásolta: gyengébb minőségű lemezjátszón vagy nagyon „kijátszott” lemezen egy erősebb hang gyakran át is dobta a tűt a következő barázdába (vagy vissza).

A lemezbe vésett hullámos, fodros szélű barázdákban a hanghullám képe ahogy ezt az oszcilloszkóp is kirajzolja — megjelent, a vágótű lerajzolta, és ezek a rajzolatok hasonlóságok voltak a rögzített hang változásaihoz — a vágás analóg módszerrel történt.

(Folytatjuk)

Terminál vak hallgatók számára

Írta: Karl-Heinz Weirich

Megjelent a „Die Blindenselbsthilfe” 1985 októberi számában.

Fordította: Nyúl Krisztina

Az NSZK-ban a göttingeni Georg-August Egyetem rendelkezik elsőként terminállal a vak hallgatók részére. Ez egy 80 karakteres Braille-kijelzőből és egy IBM-személyi számítógépből áll. A Braille-kijelző egyszerre maximálisan 80 jelet mutathat. Ez azt jelenti, hogy a látássérült ember nem egy pillantásra tekint át a képernyőt, hanem soronként olvassa végig.

A Braille-írás az az alap (a betűk, a számok, a jelek), amelyet a Braille-display is mutat. A vakírást még tovább bővítették, úgy, hogy a Braille-kijelzőn 256 jel ábrázolható.

A terminálon a vak kezelőnek két munkamód áll rendelkezésére. Egyrészt a kapcsolt IBM-számítógépen tud dolgozni. Itt a programok készítéséhez több programozónyelv közül választhat, valamint a leg-

különbözőbb problémafelvetésekhez számos alkalmazható program áll rendelkezésére. Másrészt a Braille-terminal, melynek lehetséges alkalmazási területe lényegesen megnő, mivel be- és kimenő készülék-ként több nagy számítástechnikai berendezéshez csatlakoztatható.

Az utóbbi 20 évben kidolgozott az elektronikus adatfeldolgozás egy forradalmi újítást. A különféle szakok hallgatói nap mint nap használják ezt a modern technikát a kísérletek kiértékelésénél, eredménytáblázatok készítéséhez, dolgoznak vele minden módon; egyedül a vak hallgatók előtt maradt ez az új technika többnyire zárva, habár több mint 10 éve megvan a Braille-terminal. Szélesebb körű elterjesztése azonban megghiúsult azon a kérdésen, hogy ki viselje a készülék beszerzésének költségét.

Az informatika napjainkban igen elismert egyetemi szaktárgy. A meglévő vakügyi segédeszközök alkalmazásával adódott itt egy szakterület, amelyet a kvalifikált és érdeklődő vak emberek legalább mellékszakként nagy sikerrel tanulhatnak. A göttingeni Georg-August Egyetemen egy éve lehetőség van arra, hogy az informatikát mellékszakként tanulják.

Az 1985/86-os téli szemeszter kezdetével a Braille-terminal az Egyetem minden hallgatójának rendelkezésére áll. Mivel ennél a terminálnál hordozható készülékegységről van szó, ezért nincs állandó helyhez kötve, hanem szükség szerint

különböző helyeken lehet használni.

A göttingeni tudományos adatfeldolgozók társaságának az a szándéka, hogy a továbbiakban pénzügyileg lehetővé tegye, támogassa és ellássa a számítógépbeszerzést.

Szükséges lenne, hogy a Braille-terminal belátható időn belül kiegészüljön pontírású sornyomtatóval, így a látássérült ember a szöveget számára olvasható írással készíthetné el.

A terminál lehetséges felhasználási területe sokféle, de itt csak néhányra utalhatunk. A különböző fakultások vak hallgatói a programozónyelv tanulása alatt és után maguk írta programokat táplálhatnak a számítógépbe, kijavíthatják a hibákat, a legkülönbözőbb módon dolgozhatnak, EDV-berendezéseket is használhatnak. A vak hallgatók a házi- és gyakorlatfeladatokat betáplálják a számítógépbe és a sornyomtató segítségével közölhetik az eredményeket, úgy, hogy a hosszadalmas diktáló munkák megszűnnek. A pontírású sornyomtatóval a vak hallgatók a zárt-helyi dolgozatokat, a gyakorló feladatokat, a rövid esszéket, stb. számukra olvasható írással készíthetik el.

Az előbbi felsorolás nem teljes. Minden érdekeltnek, látóknak és vakoknak egyaránt gondolkodniuk kell azon, hogyan alkalmazható még a Braille-terminal a tanulásban. Nagy felelősség nyugszik a Georg-August Egyetem vak hallgatóinak vállán, ugyanis az ő feladatuk a prototípus továbbfejlesztése, hogy mindenki használhassa és nekik kell sa-

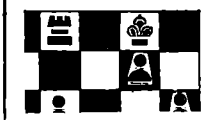
ját tapasztalatuk alapján a Braille-terminal alkalmazását elősegíteni és ösztönözni.

Aki e munkát valamilyen módon segíteni szeretné vagy kérdése és javaslata van, kérjük, forduljon a Georg-August Egyetem Matematikai Intézetéhez (D—3400. Göttingen, Bunsenstrasse 3—5.) vagy Karl-Heinz Weirich diplomás matematikushoz (D—3400. Göttingen, Elmweg 18.)!

LAK ISTVÁN.

Üdülés Waldeckben

Az NSZK-ból még 1984-ben érkezett egy levél szövetségünk központjába. Ebben a vakokat segélyező német egyesület magyarországi látássérülteket és kísérőket hívott meg az NSZK-ba négyhetes üdülésre, amelynek ideje 1985 október havára esett. Az előkészületek, levelezések, tárgyalások után szövetségünk vezetősége kijelölte a 24 személyt. A résztvevőket az említett német egyesület minden térítés nélkül, díjmentesen üdültette. Mivel az üdülés iránt nagy volt az érdeklődés, ezért szövetségünk vezetősége azokat jelölte ki, akik a vakügy területén sokat dolgoznak. Ezek a személyek így jutalomként kapták ezt az üdültetést. A kiutazó csoport vezetője Nyúl Győző, szövetségünk szakmai csoportjának főelőadója volt. 1985. október 2-án reggel indult autóbuszunk a hosszú útra. Az autóbust a debreceni Magyar Gördülőcsapágó Mű-

vek vezérigazgatója, Fiák László díjmentesen bocsátotta az üdülők rendelkezésére. A modern kényelmes járművet az üzem gépkocsivezetője, Horváth Albin biztos kézzel vezette, aki nemcsak saját munkáját végezte kitűnően, hanem mindenben segítségünkre volt.

Amikor Hegyeshalomnál elhagytuk hazánk határát, ragyogó, napos, késő nyári meleg idő volt. Rövid kétórás bécsi pihenő után utaztunk tovább. Este érkezünk az osztrák—nyugat-német határra, Schärdingbe, ahol vacsora és pihenő következett.

Másnap Passau, Regensburg, Nürnberg, Würzburg térségén át 11 óra körül érkezünk Waldeckbe, a Haus Duisburg nevű üdülőbe. Az intézmény vezetői és dolgozói szívélyesen, kedves szavakkal fogadtak bennünket.

Csoportunk ellátásáról és a programok megszervezéséről Heinrich Güsten, a duisburgi vakokat segélyező egyesület gazdasági ügyintézője, valamint Walter Pfeifer, az intézmény elnökségének tagja gondoskodott. Az üdülőben velünk együtt voltak még vendégek mindkét Németországból, Lengyelországból és Csehszlovákiából. Az üdvözlés után mindenki elfoglalta szobáját. Majd a tágas ebédlőbe mentünk, ahol az asztalokon mindig tiszta, hófehér abrosz és ízléses teríték várt bennünket. A finom, speciális német ételeket a felszolgáló hölgyek udvariasan, figyelmesen helyezték el az asztalokra.

Ebéd után az intézmény két vezetője ismertette a házirendet, amelynek pontos betartá-

sára felhívták figyelmünket, természetesen mindannyiunk érdekében. Beszédüket kiválóan, jól érthetően fordította nyelvünkre Monostori József nyugalmazott tanár, sorstársunk. A tolmács szerepét egyébként a továbbiakban is ő látta el. A programismertetés után az üdülő bemutatása következett. Az épület 1968 óta képezi a segélyező egyesület tulajdonát. A felújítás és bővítés után a ház egy korszerű, minden igényt kielégítő, kényelmes pihenőhelyé vált. Az üdülőben a földszinti és az emeleti részekben 40 személy számára van hely. A szobák egy- és kétágyasak. A tágas, mindig ragyogóan tiszta szobák és mellékhelyiségek elsőrendűek.

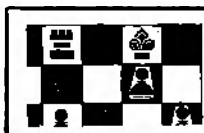
Az üdülőnek saját konyhája van. Az épület neve először Haus Hamburg volt, ma pedig Haus Duisburg.

Ezen a napon vacsora után mindenki hamarosan pihenőre tért. A második napon délelőtt a városias jellegű községben sétáltunk. Délután pedig lementünk az Edersee nevű duzzasztott tóhoz. A szép napos délutánon utaztunk a Bergbahnon, amelynek kis színes kocsijai egy 1,5 km hosszú drótkötélpályán haladnak a magasban a csodálatosan szép táj felett. Ezen a közkedvelt vonalon többször is utaztunk.

Mielőtt Waldeck üdülőhellyel részletesebben megismernénk, vessünk egy pillantást az NSZK térképére. Idézzünk fel néhány adatot az országról. Az NSZK területe 248 110 km², a lakosság száma pedig közel 60 millió. Az or-

szág területén közigazgatásilag 10 tartomány helyezkedik el. Az államon belüli távolság észak—déli irányban több mint 850 km. Az NSZK fővárosa Bonn. Mi az ország közepén levő Hessen tartomány északi részén voltunk. Ez a tartomány területét és lélekszámát tekintve nagyságrendben az ötödik helyet foglalja el az országban a nagy közigazgatási egységek között. Hessen legnagyobb városa Majna Frankfurt. A tartomány felszíne igen változatos képet mutat. E kis kitérő után ismerkedjünk meg az Eder folyó mentén levő kedvelt üdülőhellyel, Waldeckkel.

Waldeck üdülő övezete 10 összekapcsolt, egykor önálló községből jött létre. A települések az Eder folyó mentén, hegyes-völgyes tájon helyezkednek el. A vidék tengerszint feletti magassága átlagosan 200—500 m között váltakozik. A táj legmagasabb hegye Villingennél eléri a 843 métert. Az Eder völgye kb. 50 km hosszú. Waldeck mellett az Eder folyón 1913-ban elkészült egy zárógát, amely által a folyón egy 28 km hosszú mesterséges tó keletkezett. Az elkészült létesítmény erőműve jelentős mennyiségű áramot termel. A zárógát koronája 48 m magas. A tó vízmélysége a zárógát közelében magas vízálláskor eléri a 39 métert. A tó felesleges vizét az Eder vezeteli le a Fulda folyóba, annak vize pedig a Weserbe ömlik. Waldeck környékének területét 40%-ban erdők borítják, amelynek fái között lombos és tűlevelű fák egyaránt találhatók. A vidék erdei és mezői

vadban igen gazdagok. A környék messze esik a nagy iparvidékektől, így levegője nem szennyezett. A tiszta, friss levegő igen alkalmas a légzőszervi megbetegedések gyógyítására. Az övezetben sok szanatórium és gyógyhely van. „Waldeck az NSZK szívében fekszik, kiváló pihenő- és gyógyhely.” A település 1983-ban ünnepelte fennállásának 750. évfordulóját. Waldeck kb. 2000 lakosú, élénk forgalmú, kedvelt kirándulóhely. A szépfekvésű község központja egy dombon épült, utcái helyenként igen meredeken emelkednek.

A helységben levő régi vár igen jó állapotban, rendezett környezetben fogadja a látogatókat. A várból igen szép kilátás nyílik a csodálatos, gyönyörű vidékre. A várban múzeum, az udvarán pedig régi ágyuk vannak elhelyezve. A községben jól kiépített út- és kitérő hálózat van. A település szép, új házai mellett látható még a népi építészet néhány remeke is. Az evangélikus és a katolikus templom már modern építésű. Waldeck környékén is sok látnivaló van: régi várak, várromok, az erőmű és a közeli vadspark.

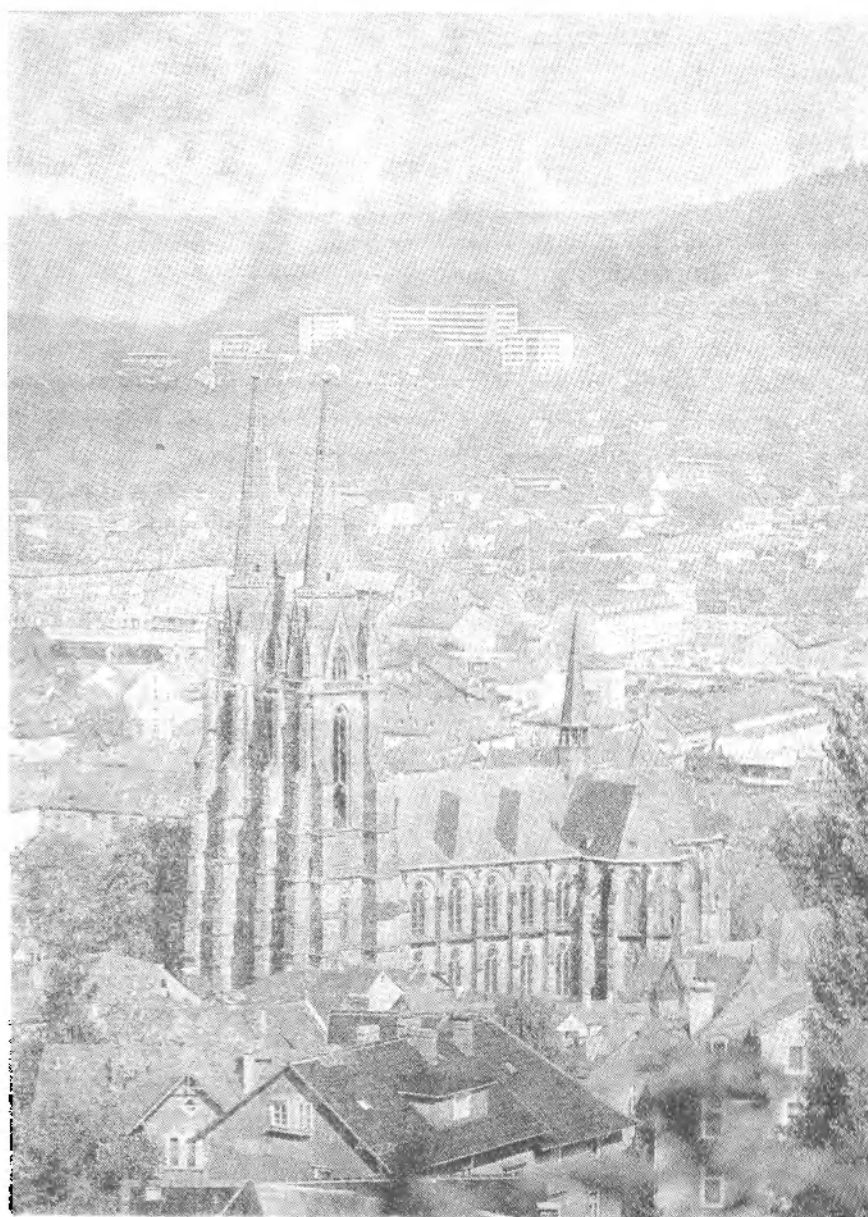
Október 6-án ködös időre ébredtünk. Reggeli után az aradi 13 vértanúra emlékezünk. Nagy Ernő mondott rövid beszédet. Ezután elénekeltük a Himnuszt. Majd az Aradi vértanúk című dokumentumból következett egy részlet felolvasása. E könyvet Katona Tamás állította össze, és 1983-

ban jelent meg. A gyűjteményből Baló Béni református lelkész Visszaemlékezés az utolsó napra című írását olvasta fel Petőcz György. Megható volt e kis ünnepség távol a hazától. Ezután csoportunkból többen templomba mentünk, mások pedig sétával, beszélgetéssel töltötték el a délelőttöt.

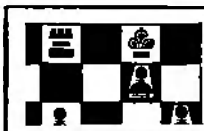
Németországban minden évben október első vasárnapján tartják az aratás, a termény-

betakarítás ünnepét. A településeken rendezvényeket, találkozókat, a templomokban pedig hálaadási szertartásokat tartanak. Ilyen ünnepség volt ezen a napon Waldeckben is.

A finom, ízletes ebéd után kirándulás következett a tó mentén a napsütéses időben. Este a társalgóban ki-ki beszélgetéssel, kártyázással, játékkal, zenehallgatással töltötte idejét. Ehhez hasonló prog-

*A marburgi
Erzsébet templom*

rammal telt el a legtöbb este.

7-én este az üdülőcsoportok országuk dalaiból, népdalaiból énekeltek. Németek, lengyelek, magyarok egymás dalaival ismerkedtek.

Október 8-án délután volt első nagyobb közös kirándulásunk a közeli vadasparkba. Ezen az úton és valamennyi további kiránduláson velünk együtt utaztak az autóbusszon a német, lengyel és cseh vendégek is. A vadasparkban kétórás sétát tettünk, közben szerencsénkre az eső is elállt és kisütött a nap. A hatalmas vadaspark erdeiben természetes környezetben élnek az állatok, köztük őzek, szarvasok, vad-disznók stb. A fákon pedig igen sok madár talál magának kedvező helyet. Hazafelé jövet átsétáltunk az Edersee zárógátján vezető 400 m hosszú úton.

11-én délután a kb. 50 km-re északkeletre levő Kasselle utaztunk. A városközpontban már várt bennünket a helyi idegenvezető, aki kedves szavakkal köszöntötte a kirándulókat. Közben elindultunk a város szélén levő Vilmos-magaslat felé. Az utat mintegy fél óra alatt tette meg autóbusszunk, idegenvezetőnk ez alatt bemutatta városát. Kassel a Waldecki-hegyvidék központja, 50 km-re fekszik az NDK határától. A város a Fulda-folyó két partja teraszos felszínén és a nyugati részt lezáró Vilmos-magaslat közé települt. Kassel fontos közlekedési csomópont, jelentős ipari és kulturális centruma a hesseni tartománynak és az országnak. A helység több mint ezer éves település egy 913-ból

származó feljegyzés már említi nevét. Kasselnak a középkorban is jelentős szerepe volt. A tartomány a reformáció idején befogadta az üldözés elől menekülő francia hugenottákat. Ezek leszármazottai közül sokan élnek a városban és környékén. Kasselnak a XVIII. század elején már technikai főiskola működött. A városban 1877-ben indult meg a villamosközlekedés. Kassel a II. vi-

nemet császár nyaralója volt, ma múzeumnak van berendezve, amelyben képzőművészeti alkotások láthatók. A közeli Oroszlán-vár nevét a hesseni címerben látható oroszlánról kapta. E vár múzeumában igen szép üvegyűjtemény, fegyvergyűjtemény és lovagi öltözékek kaptak helyet.

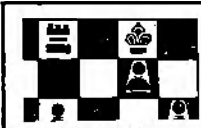
A Herkules-szobornál kiszáll-

A vakok üdülője

lgháború végén kb. 80%-ban elpusztult. A háború utáni újjáépítés során sikerült sok régi nevezetes műemléképület eredeti formájában helyreállítani. A 220 000 lakosú Kassel hatalmas területen fekszik. A város területének 63%-a zöldövezet. Közben megérkeztünk a Vilmos-magaslathoz. E helyen van Európa egyik legmagasabb hegyi parkja, amely 300 ha kiterjedésű. Az utakkal jól kiépített parkban igen sok díszfa és növény van. A parkban több érdekes épület és létesítmény található. A kastély az utolsó

tunk a buszból, és körbejártuk az Oktogon hatalmas kastélyszerű épületét. Ez az építmény egy 515 m magas hegyen épült fel a XVIII. század elején. Az akkori hesseni tartományi gróf építtette. A hatalmas nyolcszögletű alépítmény egy-egy oldala kb. 50 m hosszú, fölé egy piramisszerű építmény emelkedik, ezek együttes magassága 19 m. Tetején áll a 9 m magas Herkules-szobor. Ez a szobor Kassel szimbólumává vált. A szobrot olasz hatásra olasz mester alkotta. A műértők szerint ez az alkotás

az olaszországi Farneseben látható Herkules-szobor pontos mása. Az építmény alapötletét a két gigász harca adta. Herkules legyőzi az Óriást, akinek csak feje látszik ki a sziklák közül, és tehetetlen dühében vizet locsol a félistenre. Ez a vízsugár a vízesés kiinduló pontja. A vízeséshez szükséges vizet egy tároló adja. A Herkules-szobortól a vízesés aljáig 842 lépcső vezet. E hatalmas alkotás gyönyörű látványt nyújt. A szobortól visszamentünk a városközpontba. Ott a Frigyes téren álltunk meg. E főteret több múzeum, a színház és a városháza övezi. A városi múzeumban modern alkotások kaptak helyet. Itt van a német tapétamúzeum, a világ egyetlen ilyen jellegű gyűjteménye. Ez a régi idők óta kezdve bemutatja a faldíszítés valamennyi módszerét. A hesseni Tartományi Könyvtárban van a Grimm-testvérek múzeuma. A meseirodalom e két híres alkotója néhány évig élt a városban. Innen visszaindultunk üdülőhelyeinkre.

Kasselbe egyébként még 18-án is volt egy egésznapos kirándulásunk. 12-én részt vettünk egy műsoros estén a községháza nagytermében. A waldecki katolikus szervezet által rendezett vidám műsorban volt jelenet, tánc, tombola. Nagyon jól éreztük magunkat ezen a rendezvényen.

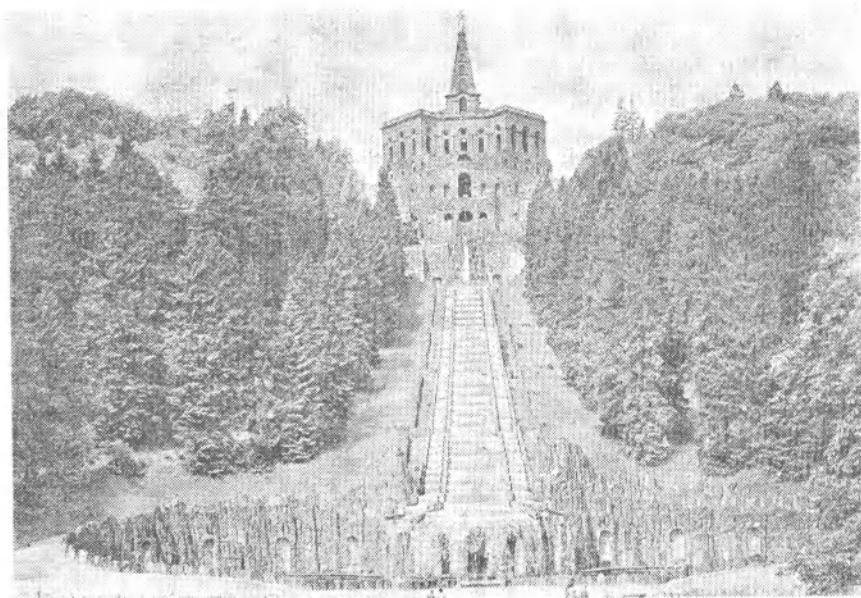
15-én este kis ünnepséget tartottunk a fehér bot napján. Nagy Ernő mondott rövid beszédet, majd Jiří Wolker (cseh proletárköltő 1900—1924): Ballada a fűtő szemeiről c. versét mondta el. Több kisebb kirándulást is szerveztünk, ami-

kor nem volt közös program. Ezek során Waldeck érdekesebb nevű kedvelt kirándulóhelyeire (Medve-völgy, Macskakő) mentünk.

23-án délelőtt a közeli Korbach nevű városba utaztunk. Egyébként e hangulatos kisvárosban több alkalommal is jártunk. Délután a waldecki evangélikus egyház vezetősége találkozózt szervezett, a községháza dísztermében, amelyre

vakügyi központ, a Die Deutsche Blindenstudienanstalt alakult ki, amelyhez gimnázium, rehabilitációs intézmény, üzem, nyomda, stúdió és könyvtár tartozik. Ezen intézményeket sorra felkerestük. Először a külvárosban levő ún. Technikai Rehabilitációs Központba mentünk. Ott az intézmény egyik vezetője ismertette a központ

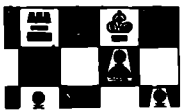
A kasseli Vilmos-magaslat

meghívott bennünket. A helyi evangélikus lelkész üdvözlte a különböző országokból érkezett vendégeket. Finom süteményekkel, teával, kávéval vendégelték meg bennünket. A baráti beszélgetésen az üdülőcsoportok vezetői hazájukról és az ott élő vakok helyzetéről beszéltek.

24-én valamennyi üdülőcsoport egésznapos marburgi kiránduláson vett részt. Waldecktől déli irányban mintegy 90 km-re fekszik a közepes nagyságú város, Marburg. A városban egy nagyon jelentős

összetételét. Először az iskoláról és a rehabilitációs intézményről beszélt. Az NSZK több városában is működik elemi iskola vak és gyengénlátó gyerekek részére. Az országban azonban csak Marburgban van gimnázium látássérült gyerekek számára. Ez az iskola 1958-ban alakult. A gimnáziumban kb. 280 fiatal tanul az ország minden részéből, de még Ausztriából is. A gyerekek 12 éves korukban kerülnek ebbe az iskolába, amelyben természetesen a később megvakult fiatalok is tanulhatnak. A fiatalokat az

első két évben önállóságra nevelik, házimunkák végzésére és a városban való közlekedésre tanítják. Ezen időszakban lakócsoporthoz tartozóknak és dolgozóknak. A fiatalok a két év eltelte után kikerülnek a városba magánházakhoz. Az iskola mellett működő rehabilitációs központ 1980-ban alakult. E két tanintézetben a gyerekek a tankönyveket, felszerelési eszközöket díjtalanul használhatják, de az ellátásért fizetni kell. A marburgi gimnázium 7 osztályos. Az iskola azokat a tanulókat, akik nem tanulnak tovább, technikai szakmákra és telefonkezelésre képezi ki. Az iskoláról szóló ismertető után üzemlátogatásra indultunk. Először a Braille-nyomdába mentünk. Ez a nyomda évente átlagosan 110 művet készít el. kb. 2800 kötetben. Ezek mellett folyóiratokat és egyéni megrendeléseket is nyomtatnak. Az NSZK-ban működő Braille-nyomdák együttesen évente kb. 200 művet adnak ki. Az intézmény üzemében nyomdagépeket és pontíró gépeket is gyártanak. A modern elektronikus nyomdagépek mellett még mechanikai nyomdagépeket is készítenek, ez utóbbiakat főként a fejlődő országok rendelik. Ez az üzem az I. világháború utáni években alakult.

Megnéztük a nyomda egyes részlegeit. A könyvkötészetben megcsodálhattuk a kitűnő minőségben, tetszetős kivitelben bekötött könyveket. Az iskola ebédlőjében elfogyasztott finom ebéd után a stúdióba és a hangoskönyvtárba mentünk. A felolvasott műveket gyorsmásoló géppel sokszorosítják. E

munkahelyen 40 személy dolgozik. A hangoskönyvtár kb. 5500 művet tart katalógusban. Az NSZK hangoskönyvtárai kb. 20 000 művet tartanak nyilván. A távoli kölcsönzőknek a könyveket dobozokban küldik. A könyvek már csak kazettákon vannak. Évente átlagosan ezer címre küldenek, kb. 5,5 millió kazettát a világ minden tájára. A kölcsönzés számítógépes programmal történik. A marburgi hangoskönyvtár 1954 óta működik. A könyvtárban 20 látó személy dolgozik. A könyvek műfajok szerint vannak csoportosítva a könyvtár polcain. A könyvtárból a segéd-eszközbőlba mentünk, ahol igen sok tárgy (mérőeszközök, órák, híradástechnikai készülékek stb.) látható és vásárolható. Látogatásunk a marburgi iskola ebédlőjében fejeződött be, ahol kávézás közben egy kis baráti beszélgetés volt.

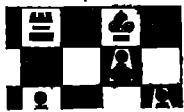
Ezután rövid városnézés következett.

Marburg a Lahn-folyó partján települt, híres régi egyeteme és hatalmas könyvtára, valamint sok műemléképülete van. A város történetében egy magyar hercegnő is nagyon jelentős szerepet játszott. Árpád-házi Erzsébet (1207—1231), II. András leánya, a türingiai gróf Lajos nevű fiának lett a felesége. Néhány év múlva a férj meghalt és Erzsébet fiatal özvegyként három gyermekével Marburgba költözött. Ott maradék vagyonából kórházat építtetett a szegények számára. A szegények és betegek istápolásának szentelte életét. A sok munka, a nélkülözés, a mellőzés felőrölte szervezetét és 24 éves korában meghalt. Halála

után négy évvel, 1235-ben szentté avatta az egyház. E szentté avatásnak dokumentuma, eredeti okmánya ma a lipcsei könyvtár féltve őrzött kincse. A német lovagrend Marburgban hatalmas gótikus templomot építtetett szent Erzsébet tiszteletére, abban sír helyet adományozott neki, exhumálás után oda helyezték el földi maradványait. Szent Erzsébet egyik kései leszármazottja, Fülöp tartományi gróf, protestáns hitre tért 1527-ben, hogy véget vessen a katolikusok kultuszának, felbontatta a sírt és őseinek csontjait a szomszédos temetőben helyeztette el. Felkerestük e német földön elsőként megépített gótikus templomot. A monumentális építmény 80 m magas tornyai messzire ellátszanak. Az épületben hatalmas templombelső tárult elénk. A sok látnivaló közül a sekrestyében megnéztük szent Erzsébet ereklyetartóját, amely egy aranyműves mesteri alkotása a XIV. századból. A templom kápolnájában több szarkofág van. Ott helyezték el Hindenburg marsall földi maradványait, amelyet 1945-ben Tannenbergből szállítottak ide.

Nagyon örültünk, amikor felkerestük a Szent Erzsébet templomot, amelyben tisztelettel adóztunk e nemeslelkű asszony emléke előtt. Marburg címerében szent Erzsébet látható a templom modelljével.

A következő napokban a reggeli zúzmárás köd feloszlása után még igen szép, késő őszi napos idő volt, amely kedvezett a további kirándulásoknak. Így néhány alkalommal a szabadban megcsodálhattuk a termé-

szet szépségeit, a festőien szép alkonyatot, a hegyek mögött eltűnő napot és a keleti égbolton már világító holdat. Közben az időszak elmaradhatatlan velejárójaként vadlibák húztak el felettünk. 29-én érkezett a búcsúest. Valamennyi csoport vezetőjéhez hasonlóan Nyúl Győző is köszönetet mondott a magyar csoport nevében az üdülő vezetőinek, személyzetének azért a szíves vendéglátásért, kitűnő ellátásért, gondoskodásért, amelyben bennünket részesítettek. Ezután dalolás, nótázás következett. Közben Pétersz László tagtársunk, Petőfi Sándor: Szeptember végén című versét szavalta el egy német költő remek fordításában, amelyet nagy átéléssel, kiváló előadásban hallottunk. Vendéglátóink nagy elismeréssel fejezték ki örömüket a nyelvükön hallott vers előadásáért. Majd zene és tánc következett. 31-én reggeli

után érkezett a búcsúzás ideje. Megható pillanatok következtek, baráti kézfogások, intetetés, közben zsebkendők is előkerültek a könnyek letörlésére. Majd elindultunk hazafelé. Néhány kisebb pihenő kivételével állandóan robogott velünk a busz. Éjfél tájban már hazánk területén voltunk. Győrön, Székesfehérváron át november 1-én hajnalban érkezünk meg Budapestre.

Ezúton is őszinte köszönetet mondunk a minket meghívó német egyesületnek, az üdülő vezetőinek, személyzetének, szövetségünk vezetőségének, Fiák Lászlónak, az MGM vezérigazgatójának, Nyúl Győző csoportvezetőnek, Horváth Albin gépkocsivezetőnek, továbbá mindazoknak, akik valamilyen módon segítettek, támogatták ezt a felejthetetlen négyhetes üdülést az NSZK egyik kiváló üdülőhelyén.

nőre tért a Hotel Varminszkyban, a torna főhadiszállásán.

Szerdán délután a rendezők edzési lehetőséget biztosítottak számunkra, míg ezt megelőzően rövid városnézésen és sportcsarnoki ismerkedésen vettünk részt.

Az Európa-bajnóságra kiutazó csapatot az Irisz Kupa után jelöltük ki, ahol a válogatott keret tagjai bizonyíthatták és bizonyították is felkészültségüket.

Az Európa-bajnokságon résztvevő nemzetek: Ausztria, Anglia, Belgium, Bulgária, Dánia, Finnország, Franciaország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Német Szövetségi Köztársaság, Olaszország.

Október 2-án, szerdán este a versenybírószám technikai értekezletet tartott, ahol az IBSA képviselője üdvözölte a résztvevő nemzeteket és képviselőiket. Ezt követően kitért arra, hogy 1986-tól a játékszabályokban minimális változások lesznek, mert a játék fejlődése, mely az utóbbi években meglehetősen dinamikus volt, indokoltá tették egyes szabályok pontosítását, esetenként azok megváltoztatását, illetőleg hozzáigazítását a technikai és taktikai elemek fejlődésének.

Ezután sorsoláson dőlt el, hogy a résztvevő nemzetek milyen sorrendben találkoznak egymással az első körmérkőzéseken.

A magyar válogatott sorsolása az alábbi volt:

Október 3. (csütörtök)
Magyarország—Dánia
Magyarország—Belgium

DÉNES JÓZSEF

II. Goal-ball Európa-bajnokság

A második csörgőlabda Európa-bajnokságot a IBSA (Vakok Nemzetközi Sportszövetsége) megbízásából a Lengyel Vakok és Gyengénlátók Szövetsége rendezte meg 1985. október 2—7-ig Olsztyuban, a mazuritavak fővárosában. Ez a csodálatos szépségű középkori városka adott otthont 13 európai nemzet fiainak egy hétre. A városban a XX. század csodálatos üvegpalatái és a Közép-Európában is egyedülálló televíziós torony, a XIII—XVIII.

század között épült és gondosan megőrzött gótikus és barokk műemlékek, templomok, kastélyok, valamint a XIV. században épült olsztyuni vár békésen megférnek egymás mellett. Világhírű csillagvizsgáló planetáriumában Kopernikus is dolgozott 8 hosszú éven át.

Vendéglátóink október 1-én, kedden este fogadtak bennünket a varsói repülőtéren, ahonnan autóbusszal azonnal Olsztyuba utaztunk. Már szerdára virradt, mire csapatunk pihe-

Magyarország—Hollandia

Magyarország—NSZK

Október 4. (péntek)

Magyarország—Bulgária

Magyarország—Ausztria

Magyarország—Franciaország

Október 5. (szombat)

Magyarország—Lengyelország

Magyarország—Olaszország

Magyarország—Jugoszlávia

Magyarország—Finnország

Magyarország—Anglia

A csapat vezetősége ezt követően játékosértekezletet tartott, ahogy értékelték a sorolás szerinti feladatokat és emlékeztetőül a csapat vezetője ismertette a korábbi találkozók eredményeit, valamint azokat a korábban már tapasztalt lényegesebb taktikai kérdéseket, amelyek előtérbe kerülhetnek a találkozókra. Az európai csapatok többsége összeállításukat tekintve alig változott az elmúlt évhez viszonyítva, így néhány csapatot kivéve, a New York-i olimpiai csapatok léptek pályára.

Csütörtök:

A magyar válogatott első mérkőzését a dán csapat ellen játszotta az EB megnyitását követően, díszvendégek előtt. Akkor még nem is sejtettük, hogy az utolsó mérkőzésünk is a dán fiúk ellen lesz, de annak már lényegesen nagyobb lesz a tétje, mert éremért fogunk játszani. A dán csapat júliusban Kanadában világkupát nyert, de az olimpián 1:0-ra vereséget szenvedtek tőlünk. Minden lehetséges, csak vereség nem. Az első félidőben a dánok vezettek 1:0-ra, a második félidőben Nagy Pista az utolsó percben egyenlített, a

végeredmény igazságos döntetlen lett, 1:1.

Nagyon megkönnyebbültünk, mert nyitó mérkőzést mindig nagyon nehéz játszani.

Dánia elleni mérlegünk 1981—1985-ig: 4 győzelem, 1 döntetlen, 1 vereség.

A második mérkőzésünket Belgium csapata ellen játszottuk. Velük utoljára az 1983. évi Európa-bajnokságon találkoztunk Koppenhágában, ahol két alkalommal is legyőztük őket. Ezen a mérkőzésen mindkét csapat visszafogottan játszott. A mi dobóink sajnos csak „kóstolgatták” a belga védőket, de gólt nem sikerült dobunk az igen jól védekező belga csapatnak. 2×5 perc után a végeredmény 0:0 lett. Belgium elleni mérlegünk 1981—1985-ig: 3 győzelem, 1 döntetlen.

A nyitó napon harmadik ellenfelünk Hollandia válogatottja volt. Ők lesznek jövőre a világbajnokság házigazdái Roermondban. Csapatunk a két döntetlen után meglehetősen harcias hangulatban lépett pályára. Az olimpián döntetlen eredményt értünk el a hollandok ellen, reméljük a múlt nem fog kísérteni!

Az első félidőben Farkas Feri góljával 1:0-ra vezettünk, de a második félidőben a fiúk a kelletnél is jobban összeszedték magukat, így Farkas még két gólt, Szabó Bandi is két gólt, míg Nagy Pista egy gólt lőtt a holland hálóba. Végeredmény 6:1 és ez volt az első igazi mutatós játék, amikor mindenki úgy játszott, ahogy egy EB-n játszani kell ahhoz, hogy érmet szerezzen.

Hollandia elleni mérlegünk 1981—1985-ig: 2 győzelem, 1 döntetlen.

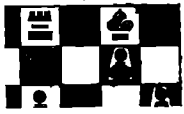
A nyitó nap utolsó mérkőzését az NSZK csapata ellen játszottuk, úgy gondolom, kissé „feldobottan”, mely ebben az esetben nem a legszerencsésebb eredményt hozta számunkra. Talán mindnyájan abba a hibába estünk, hogy a nem túl látványos, de annál eredményesebb német csapatot kissé lebecsültük és ez egy látványos vereséghez vezetett. A német csapat a nap utolsó mérkőzésén 5:2-re győzte le a magyar válogatottat.

Négy mérkőzésen 5 pontot szereztünk és ez aligha elég a jó végeredményhez.

A késő esti órákban a magyar csapat szálláshelyén játékosmegbeszélést tartottunk, hogy mentjük a menthetőt. A fiúk értették küldetésünk célját és fogadalmat tettek a következő játéknapokra a jobb eredmény érdekében.

A második játéknapon Bulgária válogatottjával kezdtük a sorozatot. Az Irisz Kupán a bolgár fiúk ugyan győztek ellenünk, de ez nem ismétlődhet meg az Európa-bajnokságon. A végeredmény 2:2, Farkas Feri utolsó lövésével egyenlített.

Második mérkőzésünk Ausztria ellen volt. Őket az Irisz Kupán is legyőztük és ez jó „ómen” volt a fiúk számára. Már az első félidőben Farkas Feri két alkalommal zörgette meg szomszédaink hálóját. Az osztrák fiúk a második félidőben szépítettek. A végeredmény 2:1, és ez a második győzelmünk hat mérkőzés után.

A harmadik mérkőzésen a franciák következtek. Velük egyszer találkoztunk, 1981-ben Fuldában (NSZK), amikor 15:0-ra győztük le a francia válogatottat.

Csapatunk az első félidőben már 5:0-ra vezetett, a második félidőben Dinya Imre is szóhoz jutott, melyet egy góllal hálált meg. A gólokat Farkas (egyet), Nagy Pista (hármát), Szabó Bandi (kettőt) és Dinya Imre szerezte. A végeredmény 7:0 és ez a pont és gólarány már nagyon hiányzott a leltárunkból.

A harmadik játéknapon összesűrűsödött a középmezőny. 12 pontja volt az első két nap után a magyar csapatnak és az 5. helyen állt. Az élen messze megelőzött mindenkit az NSZK és Jugoszlávia csapata, Dánia 16 ponttal fordult, az olaszok 13 ponttal álltak a negyedik helyen. A magyar válogatot az olasz csapattal futott versenyt a 4. helyért, mert akkor éremért lehet játszani a nagydöntőben.

Az utolsó játéknapon csapatunk semmit sem bízhatott a véletlenre. Első mérkőzésünk a nagy rivális, Olaszország ellen volt, akiket le is győztünk Szabó Bandi góljával 1:0-ra. Felléphettünk a negyedik helyre, melyet többé már senkinek sem engedtünk át.

A második mérkőzésünket Jugoszlávia csapata ellen játszottuk és nem volt könnyű. Déli szomszédaink az utolsó pillanatig nem akartak beletenyugodni abba, hogy Farkas Feri bevette hálójukat. Végeredmény 1:0.

A jugoszlávok után a finnek következtek. Csapatunk jó hangulatát fokozta az olimpián a finnek ellen elért 6:4-es győzelem. Az első félidőben egyik csapat sem ért el gólt, míg a második félidő elején Farkas Feri és Szabó Bandi is kilőtte a finnek hálóját, a végeredmény 2:1 javunkra, és változatlanul tartjuk negyedik helyünket a tabellán.

A nap negyedik mérkőzése a házigazdák ellen következett, egy kissé meglegedetten, talán fáradtan is, egy kis játékvezetői segédlettel, 4:2 a vendéglátók javára. A vereség már nem befolyásolta csapatunk helyét, mindenképpen döntőben voltunk és éremért játszhattunk.

Ezután következett az EB utolsó mérkőzése Anglia ellen. 1983-as EB-n 1:0-ra legyőztük az angol válogatottat, így most is bízunk a sikerben.

A mérkőzésre csak a nagy lövések és védek voltak a jellemzők, gólt egyik csapat sem ért el. A végeredmény 2×5 perc után 0:0.

Az utolsó mérkőzést követően a versenybíróság elkészítette a 156 mérkőzés értékelését és az első körmérkőzés végeredménye a magyar csapatra nézve kedvezően alakult.

1. NSZK
2. Jugoszlávia
3. Dánia
4. Magyarország
5. Finnország
6. Olaszország
7. Hollandia
8. Belgium
9. Ausztria
10. Anglia
11. Bulgária

12. Lengyelország
13. Franciaország

Az IBSA szabályai alapján a relatív rangsor első négy helyezettje körmérkőzésen dönti el a végső helyezések sorsát. Így október 6-án a vasárnap délelőtti nagydöntőben az alábbi sorrendben mérköztek a csapatok:

NSZK—Dánia 1:0
Jugoszlávia—Magyaro. 1:0

A győztes csapatok az 1—2. helyért mérköztek, a vesztes csapatok a 3—4. helyért küzdöttek.

A magyar csapat a nagydöntőben 1:0 arányú vereséget szenvedett a jugoszláv válogatottól, így a 3—4. helyért játszhatott az ugyancsak vesztes dán csapattal.

1—2. helyért

NSZK—Jugoszlávia 0:1
3—4 helyért

Magyarország—Dánia 3:1

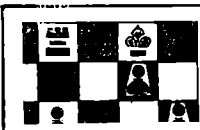
Az 1985. évi Európa-bajnokság végeredménye:

1. Jugoszlávia
2. NSZK
3. Magyarország
4. Dánia

A magyar válogatott szakvezetése köszönetet mond azoknak, akik lehetővé tették csapatunk részvételét a kontinens legrangosabb találkozóján és azoknak, akik segítették versenyzőinket a felkészülésben, akik méltó ellenfelei voltak a válogatottnak az edzőmérkőzéseken és az edzéseken is.

Az Európa-bajnokságon bronzérmet nyertek: Farkas Ferenc, Szabó András, Nagy István, Zwatt Henrik, Dinya Imre és Borbély Lajos.

Tálosi Ferenc edző

Nemzetközi sakkverseny Várnában

A nyár közepén kaptuk a hírt, hogy bolgár sakkbarátaink jelentős csapatversenyt kívánnak rendezni a szocialista országok játékosai részére. Igaz, kissé szokatlan volt, hogy országonként csak 2 játékost és egy kísérőt hívtak. Gondoltuk, hogy ez amolyan „fél-olimpia” akar lenni, mivel a bolgárok nem vettek részt az 1985. évi Spanyolországban megrendezett olimpián.

Miután eldölt, hogy Magyarország részt vesz a versenyen, megkezdődött a játékosok kiválasztása. Nos, ez nem sok időt vett igénybe, mivel a vitán felüli két legjobb sakkozónk, Erős Pál és Rév Miklós vállalta az utazást. Őket e sorok írója, mint edző kísérte el.

Október 6-án, a kora reggeli órákban már a repülőgépen ültünk. Átszállás Szófiában és máris a várnai repülőtéren találtuk magunkat! A szervező bizottság képviselője már várt bennünket és kb. háromnegyed órai taxizás után a verseny színhelyén, a tengerparti „Sport Palasz”-ban voltunk. Némi várakozás után elfoglaltuk szobánkat és leülhettünk ebédelni.

E szállóban igazi nagyüzem volt. Látó labdarúgók, kosárlabdázók, atléták és még ki tudja, milyen sportágak képviselői, jöttek-mentek. Éppen egy szpartakiád fejeződött be.

Délután megkezdtük a „te-repszemlét” és az „ellenség kifürkészését”. Azt rögtön láttuk, hogy a világhírű Arany Homok tengerparton vagyunk.

Egyre több nemzetközileg ismert régi sakkbarátunkat fedeztük fel, nem bezsélve házigazdáinkról. Őket egyébként nem is olyan régen búcsúztattuk el a Budapesten, illetve a Szentendrén megrendezett IRISZ Kupán.

Felfedeztük Milenkót, azaz Csabarkapát, a volt jugoszláv világbajnokot. Ő rebesgette elősőknek, hogy itt nem is csapatverseny lesz, hanem egyéni. „Muszaj is” mondta, mert társa, Dragun az utolsó pillanatban lemondta az utazást.

Az esti technikai értekezleten azután tisztázódott, hogy itt csakugyan egyéni verseny lesz, 11 külföldi és 11 hazai versenyzővel, svájci rendszerben, 7 fordulóval. Erős a 8-as, Rév, a 9-es számot húzta.

A verseny favoritja kétségtelenül a világbajnok Krylov volt. További nagy „ász” volt még a szintén szovjet Gyimodejev és a bolgárok legjobbja, Atanaszov. Rajtuk kívül ott volt még a legyel Walisiak, Tatarczak, az NDK-ból Doberzient. Azt láttuk, hogy az erős román élversenyzők helyett a középmezőnybe számító Lepadatu és Piroska jöttek.

Az első forduló mindjárt bombameglepetést hozott! Az elfogulatlanul játszó bolgár Patev teljesen nyert függőállást ért el a világbajnok ellen. Ezt aztán később meg is nyerte!

Erős sötéttel Walisiak ellen kezdett. Ha akkor sejtjük a játszma fontosságát! Ettől eltekintve, a középjátékban Erős

igen esélyes álláshoz jutott. Bár ezután hibázott, de a függőállás döntetlen volt. Sajnos, ennek során Erős elnézte ellenfele lehetséges királyvándorlását és hosszas küzdelemben ugyan, de veszített.

Rév világgossal szorongatta a bolgár Hinefet. Végül egyetlen hibás lépéssel kiengedte a kezéből a győzelmet és döntetlen lett.

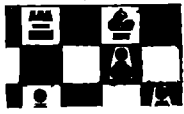
A második fordulóban Erős gyors, de taktikailag indokolt döntetlent ért el Lepadatu ellen, mert a megegyezéskor gyalogot veszített éppen. Rév második játszmája a bolgár Malisev ellen tragikus volt. A függőben maradt huszárvégjátékot órákig elemeztük. Megállapítottuk, hogy abban vannak nyerési esélyek és egy esetleges gyalogvégjáték pedig tanulmányszerűen nyer. Malisev elkerülte a bonyolult folytatásokat, amiket ő nem is látott, ahogyan az utóbb kiderült, és egyszerűen folytatta. Rév Miklóst erre „megszállta az ihlet” és zseniálisnak hitt, valójában azonnal veszítő huszáráldozatot hozott.

Így azután úgy jártunk, hogy a 4 játszmából a minimálisan reális 3 pont helyett csak egy pontot „kapartunk össze”.

Ebben a fordulóban feltűnt Tatarczak lendületes győzelme Gyimodejev ellen.

Harmadik fordulóban Erős végre felszabadultan, jó játékkal sötéttel megverte Doberzient. Rév viszont döntetlent ért el a mindenáron erre törekvő Lepadatuval.

A harmadik forduló befejezése után azt láttuk, hogy nagy

meglepetésre, az élen nem a szovjetek állnak, hanem Walisiak és Tatarczak, egyaránt 3 ponttal!

Negyedik fordulóban Erős Csabarkapával került szembe. A királyindiai védelemben Erős elég jó állást épített ki, mire a volt világbajnok döntetlent ajánlott a 19. lépésben. Rév végre elérte első győzelmét az NDK-beli Kranz ellen, méghozzá rendkívül gyorsan.

Ugyanekkor Krylov elszenvedte második vereségét Atanaszov ellen, ráadásul világgossal. A két lengyel viszont egymással remiztek némi küzdelem után.

Az ötödik fordulóban Erős igazán jó játszmában győzte le a veszélyes bolgár Dimitrovot. Révnek viszont sajnos veszített függője maradt Csabarkapa ellen, miután esélyes állásban időzavarban hibázott. A forduló két rangadója a Gyimodejev—Walisiak és a Tatarczak—Atanaszov összecsapás volt. Mindkettő döntetlennel ért véget.

A hatodik fordulóban sajnos már eleve beírhattuk a vesztséget Erősnek, mert Krylovval került szembe. A játszma csakugyan „egy kapura” ment. Rév viszont szép kombinációval megverte Doberzient. Így a magyar—NDK csapatmeccs — ha ilyen lett volna — 3—0 lett volna a javunkra. Walisiak remizett Atanaszovval, Tatarczak viszont legyőzött egy bolgárt, a világbajnokverő Patevet.

Az utolsó forduló előtt az élen a helyzet a következő volt: Tatarczak 5; Walisiak 4,5; Gyimodejev 4,5; Atanaszov 4,5; Krylov 4 stb. A párosítások

Erős—Rév, Tatarczak—Krylov, Walisiak—Lepadatu, Gyimodejev—Atanaszov.

A mi párosításunknak nem örültünk. Jobb lett volna a külföldiek ellen nyerő esélyhez jutni. Némi küzdelem után a két magyar megosztott a ponton.

Walisiak gyorsan nyert. Gyimodejev is jó játékkal beseperete a pontot Atanaszov ellen. Igen ám, de ki nyeri a versenyt?

A mindent eldöntő Tatarczak—Krylov játszma függőben maradt, Krylov gyalogelőnyével, de nem lehetett látni annak érvényesítését. Végül is több órás függő játékban Tatarczak „elernyed”, és egyetlen vereségét elszenvedve, az utolsó pillanatban lezorult az első helyről.

A végeredmény (azonos pont esetén az ún. Bucholz számítás döntött):

1. Walisiak (lengyel)	5,5
2. Gyimodejev (szovjet)	5,5
3. Tatarczak (lengyel)	5
4. Krylov (szovjet)	5
5. Atanaszov (bolgár)	4,5
6. Patev (bolgár)	4

7. Csabarkapa (jugoszláv)	4
8. Piroska (román)	4
9. Erős (magyar)	3,5
10. Lepadatu (román)	3,5
11. Rév (magyar)	3,5
12. Kranz (NDK)	3,5
13. Malisev (bolgár)	3
14. Ganev C. (bolgár)	3
15. Dimitrov (bolgár)	3
16. Doberzien (NDK)	3
17. Hinef (bolgár)	3
18. Sztavrev (bolgár)	3
19. Ganev B. (bolgár)	2,5
20. Kiszlov (bolgár)	2
21. Kirilov (bolgár)	2
22. Tomov (bolgár)	1

A verseny tehát nagy meglepetést hozott, a világbajnok csak negyedik lett. A végeredmény, de a játék színvonala is a lengyel sakkozás diadalát mutatja. Nem volt véletlen az olimpián elért harmadik helyük. A két magyar sakkozó teljesítménye elmaradt a várakozástól, közepesnél nem jobb.

Végül is egy igen emlékeztető, erős verseny élményével térünk haza, és azzal az igérettel, hogy a bolgárok hagyományossá kívánják tenni ezt a versenysorozatot.

Molnár István edző

Felhívás

A VGYOSZ — az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően — az 1986/87. tanévre is megszervezi a gyógymasször tanfolyamot. Aki e nemes hivatást tűzte célul maga elé, az 1986. április 30-ig jelentkezhet szövetségünk budapesti székházában, személyesen telefonon, vagy levélben, a munkügyi főelőadónál (Budapest XIV. kerület, Május 1. út 47. Telefon: 210-440).

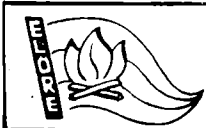
A gyógymasször tanfolyamra minden tagtárs és tagtársnő jelentkezhet, az alábbi feltételek szerint:

1. Szükséges, hogy a jelentkező tagja legyen a szövetségnek.
2. Rendelkezzen az általános iskola VIII. osztályának elvégzését igazoló — legalább közepes — bizonyítvánnyal, vagy érettségivel.
3. 1986. augusztus 31-ig töltsse be 17. életévét, 30 évesnél azonban ne legyen idősebb.

A gyógymasször tanfolyamra jelentkezőknek a Kertész utcai kötelező orvosi vizsgálat mellett május második felében alkalmassági vizsgán kell részt venniük, s ott számot kell adniuk biológiai ismereteikről.

A vidékiek a tanfolyam idejére kollégiumi elhelyezést kapnak.

Elekesné Horváth Márta
főelőadó

Milyen jó együtt!

1985. november 28-án, a Gyengénlátók Általános Iskolájának rendezésében, a Budapest XIV. kerületi gyógypedagógiai iskolák legjobb szavalói mutatták be tudásukat. Ezen a színvonalas versenyen a Vakok Általános Iskolája is képviseltette magát. A Miskolci úti szép intézetben meleg fogadtatásban volt részük. A vendéglátók mindent megtettek azért, hogy mi jól érezzük magunkat. A szavalók magas szintű felkészültsége megnehezítette a zsüri dolgát. Míg az eredményhirdetésre várakoztunk, sok gyengénlátó gyerekkel ismerkedtünk meg. Örültünk, hogy újból találkozhattunk testvér osztályunk tagjaival.

Közülünk Magyar Csaba kiemelkedő teljesítményt nyújtott, és megérdemelten az első helyen végzett. Halmi Aranka és Kutich Zoltán is szépen szerepelt. Zsolnai László prózamondataért különdíjat kapott.

Csak elismeréssel szólhatunk a szívélyes vendéglátásért és a jó versenyért.

Már is egy újabb feladat előtt álltunk.

Ebben az évben iskolánk először indított csapatot a Debrecenben zajló szemészeti vetélkedőre. Ezt a versenyt minden évben megrendezi a debreceni Gyengénlátók Általános Iskolája.

Csapatunk tagjai: Ferenczi Angéla, Petkó Melinda, Magyar Csaba és Zsolnai László voltak. Takács György tanár úr kíséretével a Szabolcs-expresszel utaztunk a helyszínre. Néhány perccel tíz óra után már ott álltunk a debreceni nagy állomáson. Ezt az állomást 1944-ben az angol—amerikai légierő tönkre bombázta. Az épület és környéke egy nagy romhalmaz volt. Ma Magyarország egyik legmodernebb pályaudvara.

A budapesti gyengénlátók csoportjával együtt érkezünk meg a debreceni intézetbe. Finom teával és meleg szendvicszel vártak minket. Tizenegy óra tájban megkezdődött a vetélkedő. Két szóbeli és két írásos, nagyon összetett feladatot kaptunk. A háziak és a megyeiek, láthatóan, nagyon alaposan készültek fel a versenyre. Saját kérdéseinkre mi is jól felel-

tünk, de a pontvadászatban, amikor az ellenfeleinket lehetett kiegészíteni, bizony alul maradtunk.

A tizenegyes mezőnyben a tizedik helyet érdemeltük ki. Összesen 115 pontot gyűjtöttünk. 190 ponttal a debreceni iskola lett az első. Jó teljesítményt nyújtott még: Hajdúböszörmény, Hajdúsámson, Fülöp és Létavértes is.

Az ünnepélyes eredményhirdetésen Kincses Gyula igazgató úr méltatta a csapatok felkészültségét. Elmondta, hogy arra törekedtek, hogy egyetlen csapat se távozzék vesztesként a gyengénlátók iskolájából.

Végül egy csoládatos ebédben volt részünk.

A hátra levő rövid időben a két fővárosi csapat meglátogatta a református kollégiumot. Megnéztük a kollégiumtörténeti és az egyháztörténeti kiállítást. Jártunk abban a teremben is, ahol 1848. április 14-én kimondták a Habsburg-ház trónfosztását.

Fájó szívvel köszöntünk el Debrecentől.

VIII. a. osztály

Eladó két jó állapotban levő ágyneműtartós heverő. Érdeklődni lehet napközben a 686-064-es telefonszámon.

Saját nyugdíjjal, budai 2 szobás összkomfortos berendezett lakással és pestkörnyéki gyümölcsösrel rendelkezem. Egyedül álló, 60 éves, alig látó özvegyasszony vagyok. Keresem a korban hozzáillő társat, aki életvitelében is segítségemre lenne. Szólót, gyümölcsöst kedvelő egyén értesítését kérem, ha lehetséges. Jelige: „Egyedül nem jó”. Leveleket a szerkesztőségbe kérem.

*

12 éves fiúgyermekét egyedül nevelő 36 éves, 163 cm magas vak férfi gyengénlátó hölgy társaságát keresi házasság céljából. Leveleket „Megértés” jeligére kér a szerkesztőségbe.

Binét Fogtechnika Budapest, XIV. ker., Pétervárad utca 16., I. em. 3. Telefon: 631-384.

*

Rendelés hétfőtől péntekig naponta 9 órától este 6 óráig. A vakok és gyengénlátók számára, akik a szövetség tagsági igazolványával rendelkeznek, bármilyen fogtechnikai megoldást 50%-os kedvezménnyel, soron kívül, rövid határidővel vállal Binét András fogtechnikus.

*

Levelezőtársat keresek, minden téma érdekel, és ha tudok, mindenben segítek! Címem: Szántó József, Hosszúhetény, Fő utca 50. 7694.

Kedves Olvasónk!

Vannak-e családi, nevelési, beilleszkedési vagy egyéb lelki problémái? Szövetségünk pszichológusa segít megtalálni a megoldás felé vezető utat. A személyes találkozás igényét jelezze írásban a szövetség címeire (1146 Budapest, Május 1. út 47.) vagy telefonon (210-440) Nyúl Krisztinának.

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Seres Gáborné: Kulturális rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

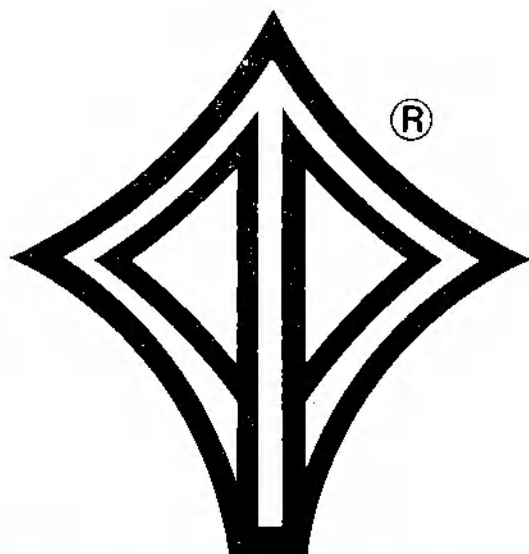
Seres Gáborné: Női rovat

Dr. Jáksó László: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

<i>Lak István:</i>	ELNÖKSÉGI ÜLÉS MEGYEI SZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL	1 2
<i>Szonda Klára:</i>	A 100. SZÜLETÉS NAP „A VAKOK SEM VILÁGTALANOK”	5 6
<i>V. Dmitrizeva:</i>	KÖSZÖNET AZ ÖRÖMÉRT FIGYELEM!	7 9
<i>Barna Zoltán — Németh Tamás:</i>	FELHÍVÁS ZENEI VETÉLKEDŐRE	10
<i>Heinrich Scholler — Fathi Beti:</i>	AZ ARAB KULTÚRA KÉT NAGY VAK GONDOLKODÓJA	11
<i>Baranyainé Miks Mária:</i>	KÉSÉSBEN	12
<i>Smidu Sándor:</i>	LÁNCFOGAK, GÉPKAROK, VERSEK	14
<i>Görgényi Miklós:</i>	A MEGÚJULT HANGLEMEZ TERMINÁL VAK HALLGATÓK SZÁMÁRA	14 15
<i>Lak István:</i>	ÜDÜLÉS WALDECKBEN	16
<i>Dénes József:</i>	II. GOAL-BALL EURÓPA BAJNOKSÁG NEMZETKÖZI SAKKVERSENY VÁRNÁBAN MILYEN JÓ EGYÜTT HIRDETÉS	22 25 27 28

*Sport- és
szabadidőruházat*
*Sport- és
szabadidőruházat*
*Sport- és
szabadidőruházat*

Gyártja:

SENIOR
VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P I R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E - A N Y A G O K A T !

BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ

FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

FOTÓ: LÉVAI ATTILA

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

60 1350 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor vezérigazgató

0208-6765

